

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

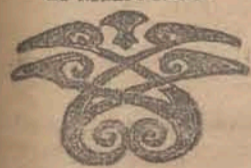
HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

INHOUD: Milit. exploratie van Ned.-Nieuw-Guinea. — Boeatan. — Feuilleton. — Lezing over Bali. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — Uit de Eur. Pers. — Uit de Ind. Pers. — Uit de Chin. Pers. — Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 28 Sept. tot 5 Oct. 1921.

Militaire exploratie van Nederlandsch-Nieuw-Guinea. 1907—1915.

Nos armées ont aussi travaillé pour la civilisation!
J. Ambert.

IV.

Op den laatst bedoelden tocht had luit. van der Ven, terwijl de detachements-commandant kapitein Schaeffer bezig was met het opvoeren van vivres, na een eerste verkenning in het heuvelterrein, op zich genomen met de Anna de zijrivieren van de Eilandrivier te onderzoeken.

Van deze exploratie gaf hij een levendige beschrijving.

Kort nadat hij de breede monding van de Wildemansrivier was opgevaren, werd de Anna door Papoea's in talloze prauwtjes omringd, die met hun lanssen dreigden en alles, wat zij maar krijgen konden, trachtten te kapen. Door af en toe met de machine volle kracht voor- en achteruit te stoomen, werden ze op een afstand gehouden, maar men was deze lastige heeren daarom nog niet kwijt. Zij

volgden over een langen afstand. Toen het donker was en onze onderzoeker sterwaarnemingen wilde doen, kon hij niet landen. Gelukkig, dat dien nacht seherpe wacht werd gehouden, want zij kwamen in doodsche stilte aanstuipeu om een aanval te doen. Toen ze zich ontdekt zagen, retireerden ze eindelijk, bang voor geweren en koevoeten. Den volgende dag trachtten zij de kleine expeditie te lokken in een zijtak, die, naar men gelukkig bemerkte, spoedig doodliep. Daar hadden zij hun aanval zeker willen herhalen. Toen men een volgende zijrivier insloeg, zagen zij hun moord- en roofplan verijdeld en verdwenen ze ten langen leste. De zijrivier, die de Anna nu volgde, maakte een vreemden indruk. Over geheele afstanden liep zij lijnrecht als een kanaal. De

De wijze mensch valt maar richt zich op, gelijk een bal; de dwaas valt en blijft liggen.
Oostersche Spreuk.

diepte was aanzienlijk, hier en daar zelfs 10 vadem. De boomen langs beide oevers, uren ver, zagen er uit of er een reusachtige brand had gewoed, zoo kaal en bladerloos. Den geheelen dag en den volgende werd de rivier opgevaren, totdat zij allengs smaller werd. De diepte bleef echter voldoende, zoodat luit. van der Ven den tocht nog had willen voortzetten, maar de kolenvoorraad liep ten einde. Met veel moeite en bedreiging kon hij de inlanders aan boord er toe brengen om hout te gaan kappen en zoo kon hij ten minste den terugtocht volbrengen. Benedenstrooms werd hij door wel 500 Papoea's, dezelfde van het begin, opgewacht. Bij menigte schoten zij hun pijlen af en een wonder waarlijk, dat niemand werd gekwetst. Zóó slechte schutters zijn ze anders

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een gerenomeerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk, (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe“ A. NARBINGE te Brussel) worden systematisch schriftelijke lessen gegeven (ook naar Indië) ter bekwaming in het geven van een chique coupe aan Uw Dames of Heeren- en Kinderkleding. Prijs 12 lessen f 12.-, per geheele cursus slechts f 45.- (bij vooruitbetaling). Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kappelstraat 3, APELDOORN. Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

Het soliedste en goedkoopste adres

VOOR Gepantserde Hut- en Mailkoffers is bij J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG Reisartikelen en Lederwaren

JULIEN & RICHARDSON BENNERNAGEL

AMSTERDAM 14
Reguliersbreestraat 31-33 - Tel. N. 2943
„Algemeen Assurantiëkantoor“
AGENTEN GEVRAAGD.

LE NOUVEAU COSTUME Robes
JANPE
/PUISTR. 2
DEN HAAG

CADES
JANPE
/PUISTR. 2
LA-HAÏE

costuriers TAILLEUR 5071 JOUR
JANPE
/PUISTR. 2
DEN HAAG

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 hoek Heeregracht - **Amsterdam**

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Nuis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

H **Hammond School en COPIERINRICHTING**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsevereeniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd. **S**

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige praktijk kunnen wij
U het beste leveren, in de meest kostbare,
maar ook in de eenvoudigste uitvoering.
Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:
Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op
iedere aanvraag franco.

**Specialiteit: Tafel-, Bed-
en Huishoudlinnens**
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

P. J. VEELO & Z^{VEN}
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^a :: Tel. N. 6655

„WONING“
INRICHTING

Behangerij   Stoffeerderij

Terwijl Gij rust, werken Uw
..... advertenties voor U .....

niet, maar ze waren zenuwachtig door deze nooit
geziene vreemdelingen. Het bewees ook hun vol-
slagen onbekendheid met Europeesche wapens.
Toen men dezelfde menschen later weer ontmoette,
lieten ze iedere vijandelijkheid achterwege, maar
vertroubaar waren ze daarom nog niet.

Men voelt, dat dergelijke tochten in het lage,
moerassige watergebied, het verblijf in kleine vocht-
tige bivakjes, te midden van stroomenden regen en
tropische hitte, veel ontbering medebrengen, steeds
kinine vorderen en op den duur slopend werken
op het lichaamsgestel.

Het moerasgebied is van het reusachtige centrale
bergland slechts gescheiden door een smalle, terras-
vormige terreinstrook, waar de rivieren zich over
falooze rotsbanken voortspeeden. De stroom-
versnellingen zijn hier niet gevaarlijk, maar door
hun groot aantal vermoedend en bezwaarlijk. In
deze streek echter heeft men weer eens gelegenheid
een flink en gezond bivak op te slaan.

Hier staat tegenover, dat het vervoer te water
altijd is te verkiezen, boven dat te land. Bij het zoe-
ken van een doortocht stuitte men bijna altijd op
een steilen bergmuur. Insteede van dus zoolang moge-
lijk de rivierdalen te volgen, besloot kapitein
Schaeffer reeds vroeger over een der bergruggen
opwaarts te gaan. Het dichte bosch, dat tot ongeveer
3000 M. de hellingen bedekt, verbergt voor het oog
alle steilten en diepten. Reeds op 1000 M. wordt het
kil en koud; het bosch is zoo mogelijk nog vocht-
tiger dan beneden en, naarmate men stijgt, worden
de boomen hooger. Men hoort niets dan het vallen
der zware druppels. Zoo gaat men moeizaam voort,
steeds bedreigd door diepe kloven, die met planten
zijn bedekt. Eindelijk maakt het hooge bosch plaats
voor lage, knoestige boomen en tusschen 2200 en
2600 M. verschijnen kleine, dunne bamboestoelen.
Zoo bereikten de onderzoekers den top van den
Goliath, die een hoogte heeft van rond 3400 Meter.
Hier stonden bijna geen boomen meer, alleen een
soort heidekruid, zoodat men met moeite een schamel
hutje kon bouwen. Het was middag en er viel
in den dichten, kouden nevel een fijne motregen.
Bibberend hulde men zich in de wollen dekens.

Den volgenden morgen, welk een heerlijke ver-
rassing! Bij het kriecken van den dag was de nevel
opgetrokken en in de zuivere atmosfeer lag het on-
afzienbare berglandschap in fijne groene tinten als
een oneindig panorama in het rond. Het troosteloze
oerwoud lag daar nu zoo heerlijk in het teere groen

Feuilleton.

Indië

in den spiegel van den Oceaan.

Beeld van Rust, Lijn en Kleur
door P. J. ZÜRCHER Jr.

V.

Zoo is er veel, oneindig veel, in die inheemsche
volksziel, dat door den geschoolden Westering niet
wordt begrepen. En juist dat zoo dikwerf niet-
begrijpen, vormt vaak grond tot verkeerde beoor-
deeling, die steeds — helaas — in het nadeel van
den beoordeelde zal zijn.

Au-dessus des étangs, au-dessus des vallées,
Des montagnes, des bois, des nuages, des mers,
Par-delà le soleil, par-delà les ethers,
Par-delà les confins des sphères étoilées.

Ch. Baudelaire. Elevation.
Oeuvres complètes.

In zoo'n dorp wonen kunstenaars, landbouwers,
fabrieksarbeiders, koelies, herders, neringdoenden,
enz. Ieder schenkt er zijn bijdrage aan kleur en
leven in vele schakeeringen aan het milieu, waar
des daags de eentonige klank van het stampen van

en de rivieren, die reuzenstroomen, ze slingerden
er zich sierlijk doorheen als zilveren strepen. En in
het Noorden, daar verhief zich het enorme hoog-
gebergte met zijn eindeloze ruggen, toppen en af-
gronden.

De kale rotsgevaarten stapelden zich op, door
enorme kloven gescheiden, tot in de verte het sil-
houet van scherpe tanden en pieken, als een one-
eindige rij dolomieten, het achterliggende ongerepte
gebied afsloot.

De onderzoekers — beloond nu na twee jaren
ploeteren en sukkelen in het vochtige benedenland,
waar ze van hun eindeloze metingen en observat-
ies geen eigenlijk resultaat konden zien — ze aan-
schouwden in verrukking het onvergetelijke panora-
ma, haast vergetende het instrument op te stellen
luisterende naar de verwarde geluiden, die uit de
diepe dalen kwamen opbruischen. Maar opeens
verdwenen was het schoone schouwspel, als een
fata morgana! De nevelen trokken zich samen, van
alle kanten, en voor ze het wisten, stonden ze in
den dichten, natten mist. IJzig begon de wind te
blazen, een koude motregen zweefte hen in 't ge-
laat. Ongebreideld stormde de Westenwind over
het gebergte, gierde door de dalen en rammelde aan
het havenlooze tentje, dat met slingerplanten en
rotan moest worden versterkt. Water om te drin-
ken, te koken en te wasschen moest in zeildoek en
blikjes worden opgevangen. Weken lang zijn kapitein
Schaeffer en luit. van der Ven met die enkele
inlanders op dit onherbergzame topje gebleven om
opmetingen te doen. Alleen in den vrogen ochtend
hadden zij een paar uurtes daarvoor gelegenheid
en daarna werd alles weer in nevelen gehuld en
moesten zij in hun tentje, onder dekens, schuil zoe-
ken. Geen wonder, dat hunne gezondheid, reeds door
de vroegere tochten ondermijnd, onder dit verblijf
zeer achteruit ging en tot den terugtocht dwong.
Begrijpelijk ook, dat het niet mogelijk was het hooge
gebergte te overschrijden, wat men zoo vurig had
gehoopt. Het weerstandsvermogen van de onder-
zoekers was trouwens door de vroegere tochten te
zeer verminderd, dan dat zij nog een poging daar-
toe konden doen.

Bovenstaande schets kan den lezer eenig idee
geven van de vele moeilijkheden, die de onderzoe-
kers bij hun arbeid in de onherbergzame oorden
van Nieuw-Guinea hadden te overwinnen. Alleen
toewijding voor het mooie werk, dat zij te verrich-
ten hadden, onder omstandigheden, waarvan de

de padi opklinkt, onderbroken door het getier van
de jeugdige bevolking, de kindertjes, die tot hun
derde of vierde jaar er modernnaakt vaak rond-
huppelen. Zij kennen de desa en de desa kent hen.
Zij hebben elkander lief. Ze zijn er veilig, dat weten
zij. Maar soms wordt die rust wel eens verstoord
door een vreemdeling, die in hun dorp een kijkje
komt nemen. Er komen vele toeristen in Indië en
hun „nieuwsgierige“ belangstelling gaat natuurlijk
ook uit naar de desa, waarvan zij veel gehoord
hebben. Doch dat is deze kleine bevolking aller-
minst naar den zin. Onmiddellijk staken zij hun
spel om de vlucht te nemen en zich achter moeder's
veilige sarong te verbergen, wanneer zij in de na-
bijheid is. Deze schuwheid voor den niet-inheemsche
is algemeen en tekenend. De vreemdeling is er
— helaas — niet gezien.

Over het algemeen zijn de Inlandsche kindertjes
lieve, popperige figuurtjes. Ze zijn ouder voor hun
leeftijd dan onze jeugd, doen veel wijzer. Met hun
grappige dikke „rijstbuisjes“, waarvan zij zelden
niets begrijpen, het pluimpje haar op het voorhoofd
van den volgens adat kaal geschoren schedel der
jongens en de lange, zwarte, sluike-neerhangende
haren der meisjes, die in haar kleine sarong en
popperige baadje, wijsneuzige aardige speelgoed-
vrouwtjes zijn, springen ze onbezorgd rond op de
hard aarden wegen van de desa, waar ze op-
groeien in de hitte van de zon, waarin hun land
gedompeld is. Totdat de tijd genaderd is, waarop de
grens van hun jeugd is bereikt. En dat is bij de
Inlandsche jeugd reeds spoedig het geval. Reeds

Centraal-Apotheek DE KOEDOE
Frederik Hendrikklaan 166   Tel. S. 1053

ALLE RECEPTEN worden
tegen den laagst mogelijken prijs gereed gemaakt

PIANOHANDEL
P. MOSTERT
Reinkenstraat 16   DEN HAAG

Vakkundig Stemmen en Repareeren
Gereedmaken voor de Tropen

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden

Opgericht 1838

te 's-HERTOGENBOSCH

Opgericht 1838

DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICO BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.— — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.

DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

ingewijde zich geen juiste voorstelling kan maken, een onuitputtelijk geduld en *last not least* een groote mate van persoonlijk moed kon hen tot het bereiken doel leiden. Het mag hier gezegd worden, dat het militair exploratie-detachement van Zuid Nieuw-Guinea prachtig werk verrichtte.

(Wordt vervolgd.) A. R. v. O.

„BOEATAN”.

Zeventiende Jaarverslag met Balans, Winst- en Verliesrekening over 1920.

De algemeene toestand van Bocatan is sinds verleden jaar weinig veranderd.

Wat Ned. Oost-Indië betreft, laat de zoozeer nooie organisatie daar te lande nog altijd op zich wachten. Had „Bocatan” reden in deze goede verachtingen te koesteren na een onderhoud, dat hare presidentie mocht hebben met de echtgenoot van den vorigen Gouverneur-Generaal, toen deze vol belangstelling voor de Indonesische huisvlijt naar buitenzorg vertrok en hoopte in het belang daarvan tot stand te kunnen brengen in den geest als zij in Zweden had leeren kennen, gedurende de moeilijke oorlogsjaren bleek helaas, hoe voor de verzorging van velerlei andere belangrijke aangelegenheden, welke in Indië te doen vielen, die der kunstnijverheid telkens moest wijken.

Mevrouw van Limburg Stirum bleef persoonlijk achter steeds warm belang stellen in den kunstzinnigheid der inboorlingen ginds en gaf menig blijk van groote waardeering en aanmoediging. Dit weten wij bij monde van ons tegenwoordig mede-bestuurslid, mevrouw D. von Schmidt auf Altenstadt, die mevrouw van Limburg Stirum hierbij altijd van ganse harte ter zijde stond.

Wat nog niet is, kan komen..... „Bocatan” wil, naar de mate harer krachten, blijven trachten, zoowel hier als ginds, de belangstelling wakker te houden. Wij hebben hooren verluisteren, dat te Weltevreden plannen bestaan tot oprichting van een Kunstnijverheids-school en -museum. Wellicht, dat „Bocatan” daarmede later in enig verband van samenwerking kan komen.

Sedert enkele maanden hebben wij in den Heer H. J. J. Meischke, handelsman te Batavia, een zeer belangstellend en volijverig vertegenwoordigend tusschenpersoon gevonden. Tijdens zijn verloftijd hier

zeer jong worden hun kleine plichten opgelegd. De jongens trekken er al gauw met den vader op uit om iets te verdienen. Bij de landbouwende bevolking vangen zij hun loopbaan aan met het drijven en hoeden van de kudde karbouwen. Ze zijn daartoe uitermate geschikt. Kracht is hiertoe niet noodig, slechts behoedzaamheid en een zekeren tact om de beesten te leiden. Aardig is het te zien hoe een aantal hieer logge beesten zich gewillig laten voeren door een knaapje van zes à zeven jaar. Hij kent zijn beesten al heel gauw en deze gehoorzamen hem met bewonderenswaardige nauwgezetheid. Niet zelden ziet men dan ook, hoe een knaapje op den breeden rug van een der buffels, dezen tegen den laten namiddag langs een der landwegen, waaraan zijn groote vaderland zoo rijk is, naar de desa voert. Hij spoort ze aan tot voortgaan, wanneer ze talmen aan den weg, door een tongratelend geluid te doen hooren. Zij verstaan dat teeken en gehoorzamen er aan. Men zegt, dat de buffel zich gemakkelijker leiden laat door het kind, dan door den volwassene. Een feit is het, dat men slechts sporadisch mannen dezen arbeid ziet verrichten. De Inlander houdt van zijn buffel. In zijn oog is het een heilig dier en het is daarom, dat hij het bij zijn slametans ten offer brengt. Voor den karbouw, die ook zijn meester begrijpt, is deze goed. Het paard deelt niet in diens liefde. Of het is omdat het de traagheid van beweging van den buffel mist, of wel nimmer getuige van den arbeid van den meester in de sawah, die zijn groote liefde heeft, wie zal het zeggen, doch zeker is, dat het paard het kind is van de rekening.

in den Haag maakte hij kennis met „Boeatan” en bood aan, bij zijn terugkeer in Indië, waar hij veel zou moeten reizen, voor „Boeatan” connecties met kunstnijveren aan te knopen en, tegen een gering commissieloon, inkoop te doen. Dit voorstel werd door den Raad van Beheer dankbaar aangenomen, vooral toen tegelijkertijd één onzer aandeelhouders, wiens naam niet genoemd mag worden, zooveel hart voor de goede zaak bleek te hebben om een crediet van f 5000.— te openen, ten einde een begin met het doen dier inkoop te maken. „Bocatan” mocht dan ook sedert dien een paar belangrijke zendingen van hoofdzakelijk Javaansche kunstnijverheids- en huisvlijt artikelen ontvangen, die thans in hare lokalen Heulstraat 19, den Haag, tentoongesteld en te koop geboden worden. Deze bestaan o.a. uit bijzonder mooie batik, welke helaas op Java hoe langer hoe zeldzamer worden, geestig uit karbouwhoorn gesneden diervormen, die hier gereeden affrek vinden, allerlei gebruiksvoorwerpen van schildpad en koper, waaronder enkele oude, antiquarische exemplaren, ook typisch vlecht- en aardewerk, artistieke gebruiksvoorwerpen.

Door vriendelijke bemiddeling van ons bestuurslid, den oud-Resident E. Maier, die daartoe de welwillende hulp zijner vrienden ginds inriep, mocht „Bocatan” bijzonder mooie zendingen uit Bali, Timor en Soenda ontvangen, voornamelijke weefsels en gedreven zilverwerk, terwijl nog een paar belangrijke bestellingen te wachten zijn.

Wat West-Indië betreft, zou „Boeatan” gaarne met de in Suriname en op Curaçao tot stand gekomen huisvlijtverenigingen in nauwere verbinding komen. De echtgenooten der in deze beide koloniën nieuwbenoemde Gouverneurs zeiden hare gewaardeerde hulp toe.

Maar om tot beduidende uitvoering te komen, zoowel op het één als op het ander gebied, zijn „Bocatan's” geldmiddelen feitelijk nu — door uitputting, wegens gebrek aan geregelde verbinding als anderszins, gedurende de moeilijke oorlogsjaren — geheel ontoereikend. Het jaar vóór het uitbreken van den oorlog wees een winst-cijfer aan, doch zooals uit het financieel verslag blijken kan, is het kapitaal der Vennootschap van 1913 af met eenige duizenden achteruit gegaan.

De omzet nam in 1920 eenigszins toe, maar de onkosten-rekening was grooter dan in 1919. Ter bekorting verwijzen wij in deze naar het hier achtervolgend financieel verslag.

Men kan vaak zien hoe dit dier getrapt en geslagen en op andere vernuftig gevonden wijzen door den Inlander wordt gekweld. Dit is wel zeer bedroevend, maar het is al weer geen uiting van een slechte geaardheid, doch vindt zijn oorsprong wederom hierin, dat met den Inlander, als kind, niet opvoedend gesproken werd. Hij zag het van zijn vader en deze, op zijne beurt, van diens vader en zoo ging het alle eeuwen door.

De grootste schrik voor de desa komt tot uiting als er een roofdier, een tijger of een panter, gealarmeerd wordt. Gelukkig komt dit zelden voor — vooral op Java — doch geheel uitgesloten is het niet. Meestal geschiedt het des nachts en worden de sporen van het bezoek den volgenden morgen — bij het ochtendkrieken — waargenomen. Dit is het sein tot den algemeenen opstand, vooral wanneer het roofdier er in geslaagd is een slachtoffer te maken. Dit laatste vergemakkelijkt echter in niet geringe mate de jacht, waarbij het monster doorgaans het leven laat. Want de heele desa-bevolking trekt er dan, gewapend met pieken en groote messen, op uit om het te vangen en het bloedige spoor en de resten van het slachtoffer wijzen nauwkeurig den weg. Meestentijds komt het tot een treffen en aan ontkomen valt dan niet meer te denken. Het roofdier wordt ingesloten aan alle zijden en zijn wanhopige uitvallen, bij welke wel eens ongelukken plaats grijpen, moet het ten slotte met den dood betalen. Dan is er vreugde in den kampong, klinkt er 's avonds de gamelan en wordt aan den feest-

N.V. MEUBELFABRIEK V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

L. A. W. Burgerman

Laan van Meerdervoort 96^b

'S-GRAVENHAGE

Speciaal Adres

voor

Indische Uitrustingen

tegen

scherp concurrerende prijzen

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijzhandelaren

Finiaal: 's-Gravenhage
Hoofdkantoor: Amsterdam
Finiaal: Arnhem
Finiaal: Gorinchem
Hoemakereckstr. 1a Blisneukant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. N. 3498. Intere. Tel. 359. Tel. 280. Tel. 81.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale condities.

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
AMSTERDAM, Stugel hoek Heiligeweg.

Vraagt geillustreerden Catalogus

Het beste Engelse Rijkswiel de Rutge-Whitworth
Het beste Hollandsche Rijkswiel de Hima
Vertegenwoordigers voor DEN HAAG
Fa TIMMERMAN & Co.
Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170
Telefoon H. 7389 134 Telefoon H. 8742

Zuid-Hollandsche Brood- en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

*Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.*

**Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 %o gewaarborgd.**

HESSELS & MAKES

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

*1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Nuis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat*

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

**INDISCHE
UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST
ADRES:
AU BON
MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN**

Adverteeren doet verkoopen.

Met beroemde merk
MIS MASTERS VOICE
GRAMOPHONES
EN PLATEN

IS STEEDS IN DE GROOTSTE
KEUZE VOORHANDEN BIJ

LET WEL
HET BESTE MERK

WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophones en
PASSAGE 46 DEN HAAG
TEL. 3773

Indien niet meerdere belangstelling van de zijde van het publiek betoond wordt, vooral ook van diegenen, die in Indië geweest, over genoegzame middelen beschikken om de zaak krachtadig te steunen, — kunstenaars en kunstzinnigen, die dit gaarne zouden doen, zijn er veelal niet toe in staat — dan zal een instelling ten gronde gaan, die tot nog toe eenig in haar soort in Nederland het Europeesche publiek de gelegenheid openstelt kennis te nemen van wat op Kunstnijverheid gebied in Ned. Oost-Indië en West-Indië wordt vervaardigd.

Wat dit beteekent, ook op geestelijk gebied, daar gelaten nog den invloed, die haar streven, bij meerdere uitbreiding, op sociaal en economisch terrein in de Indië kan hebben, willen wij hier aanhalen uit een „Spiegel” van Emmy J. B. in de *Nieuwe Courant* van 21 Aug. j.l.:

„Wie „Boeatan” binnengaat krijgt een heel anderen indruk van de Oostersche beschaving. Als men een volk kan leeren kennen uit zijn kunst, van welk een eerbied wordt men dan vervuld voor de bevolking onzer koloniën als men een paar uur vertoeft in dat woonvertrek van Heulstraat 19, dat een permanente tentoonstelling schijnt van Oostersche kunstnijverheid en waar men verrast wordt door de verscheidenheid en voornamen smaak in de kunstuitingen, die alle getuigen van hetzelfde aangeboren schoonheidsgevoel en hetzelfde onuitputtelijk geduld. Het is o.a. haast onbegrijpelijk voor ons Westers, aan de snelle wentelingen der machines, die ons in een minimum van tijd hetzelfde leelijke, banale voorwerp in vele exemplaren afleveren, hoe de Inlandsche vrouw met de kleine tjanting geduldig de fijn katoenen doek met heete was bespuit om de gedeelten, die niet gekleurd mogen worden, uit te sparen. Eerst aan de eene zijde, dan aan de andere zijde en hoe zij die bewerking herhaalde malen opnieuw moet uitvoeren, voordat het gebatikte kleed gereed is, warm van toon, mooi van kleuren, zooals wij het bewonderen, als wij het bij een vriendin op een tafeltje zien liggen, zonder dat wij ons dan voldoende rekenschap geven van het oneindige geduld in dit werk gelegd, het geduld, waarmede de Javaansche vrouw straks zich zal wijden aan de haar toevertrouwde kinderen.

Le talent c'est la persévérance. Is er in het geduld van een volk, dat zulk een kunstnijverheid

disch het avontuur aan alle zijden breed uitgemeten. Zoo is er naast rust in de desa ook onrust, naast leed vaak vreugde. En alle deze factoren bouwen gezamenlijk op den tempel van het geluk der bevolking, die dit waardeert en koestert en er voor strijdt, wijl het een erfgoed harer vaders uit de grijze oudheid is; het eenige waarachtige, dat nog ongeschonden bleef, ondanks den tijd, die de beschaving deed voortschrijden, in wijden cirkel om de desa henen het oude Oosten in het jongere Westen deed overgaan.

En de zeeën, welke die landen omsluiten, spoelen onverpoosd af en aan. Groote deingolven, in rustigen regelmaat, naderen de kusten, waarop zij uiteenvloeien in centonigen zang van dons-gekuifde branding. Blanke meeuwen verheffen zich in den smeteloos blauwen aether, die zich als een koepel boven het land en het water welft en klagen er hinhied van eeuwen, dat zich in de ruimte verliest, ongeprezen, niet verhoord.

Verre horizonnen teekenen zich af, ginds in het wijde verschieft van niet te becijferen ruimte en dienen tot veilige retraite voor de zon, als zij na volbrachte dagtaak er achter, in tinten van teeder rose, karmozijn en purper van vloeibaar goud, wegdrukt en het land in duisternis achterlaat, om het te doen rusten in den nacht, die koelte brengt en nieuwe kracht zal schenken voor den wachtenden arbeid.

Geslachten komen en gaan, lossen elkander af, geleidelijk, zonder storenden overgang. Zij alle laten

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1897.
FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4228.
KUNST-SCHILDERSARTIKELN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

voortbrengt, niet een bron van talent en kan zulk een geduld niet leiden tot groote daden?”

Na verder nog het veel opgenoemd te hebben, wat zij in Boeatan te bewonderen vond, eindigt schrijfter met:

„Ik zou aan het beschrijven kunnen blijven, maar ik moet mij bepalen tot deze weinige indrukken van mijn jongste bezoek aan Boeatan, waar de Hollander gelegenheid vindt zich te verdiepen in het wonder der kunstnijverheid van onze Oost en West, om door dit werk iets dichters te komen tot de beschaving van het volk, dat haar schiep en dat ons nog zoo verre staat.

„Die gelegenheid te openen, is het doel geweest van de oprichting van Boeatan. Een groote zorg is het nu voor den Raad van Beheer, dat het werkkapitaal uitgeput raakt. Destijds werden voor het nominaal aanvangskapitaal van f 30.000 niet alle aandelen geplaatst; door plaatsing der overblijvende zou de zaak weer beter op gang kunnen komen. Zij is het waard, want wie daartoe bijdraagt, helpt het doel van Boeatan bevorderen en werkt dus indirect mede aan de versterking van den band tusschen Nederland en zijne Koloniën.”

Deze woorden zijn den Raad van Beheer uit het hart gegrepen, die dan ook dit verslag besluit met de bede tot allen, die er toe in de gelegenheid zijn:

„Helpt Boeatan in het verder vervullen van haar veelzijdige taak.”

Balans per 31 December 1920.

Debet.	
Aandelen in portefeuille	f 4200,—
Beleggingen	6279,20
Diverse correspondenten	942,12
Goederen in commissie	155,18
Inventaris	—
Publicatiën	—
Scheurleer en Zn.	10,46
Kassa	138,68
Winkelgoederen	5423,99
Verlies	14901,36
Geconsigneerde gelden	1500,—
	f 33562,06

iets na en brengen mede nieuwe stof aan wijsheid, een bijdrage vormend voor den nimmer geheel te voltooien tempel, waaraan wij allen arbeiden. Ieder naar zijnen aanleg, zondig of rechtschapen, offert dien tempel zijn deel, zonder zich te verdiepen in de verdienste zijner bijdrage, die hem vaak evenzeer onbekend is. Als mieren op het land krioclen er de menschen dooreen. Elk heeft zijn doel, zelfs al doolt hij doelloos rond en niets geschiedt er, zonder dat de stofwisseling, die eeuwig is, er op reageert.

Er is rust in alles. Sabbathrust hangt over het uitgestrekte, warme land, dat toch reeds eeuwen dreunt onder den zwaren mokerslag van het ondernemende Westen. Doch het is niet de rust der verlatenheid, het is die der domineerende schoonheid tusschen deze keerkringen, die niet gedooft eenige suprematie, welke ook. Ver weg over de velden, diep in de bergen, waar men ook komt, is rust, zelfs in de bewoonde centra, waar het drukke leven voortjaagt, is een kern van rust, die nimmer wijken zal, wijl zij deel uitmaakt van het groote rustighele, dat onaantastbaar is.

Vogels zwermen over het land; insecten zoemen onverpoosd voort. Zij alle zoeken hun voedsel, dat in kwistigen overvloed aan den vruchtbaren bodem ontspruit. Zij vermeederen zich volgens vaste wetten der Schepping en sterven, wanneer hun tijd gekomen is, na te voren het voortbestaan der soort te hebben verzekerd.

(Wordt vervolgd.)

KUNSTINSTITUUT

De Scheveningsche Muziekschool

Dir. JOSEPHINE WINTER 16
Keizerstraat 23 - Scheveningen

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^a.

TEL 4782

DEN HAAG.

Credit.

Kapitaal	f 30000.—
Diverse consignatarissen	" 1043.06 ⁵
Crediet Ned. Ind. Escompte Mij. onder garantie van een aandeelhouder	" 2519.—
	f 33562.06 ⁵

Verlies- en winsrekening over 1920.

Debet.

Onkosten	f 4352.74
Koersverlies op effecten	" 28.31
	f 4381.05

Credit.

Verkoop van winkelgoederen	f 606.90
Commissie	" 468.24
Interest	" 297.42
Subsidie	" 50.—
Verlies	" 2958.49
	f 4381.05

's-Gravenhage, 28 Juni 1921.

De Raad van Beheer,

G. VAN BERESTEIJN—TROMP,

Presidente.

W. N. M. HUART, Thesaurier.

Goedgekeurd in de Alg. Vergadering van 1 October 1921.

G. VAN BERESTEIJN—TROMP,

Presidente.

C. P. J. BLOK, Secretaris.

Nota van Toelichting bij de Verantwoording over 1920.

Winst- en verliesrekening. Het nadeelig saldo bedraagt op 31 December 1920 f 2958.49, dat met de nadeelige saldi sedert 1913 ad f 11942.37¹, een totaal uitmaakt van f 14901.36¹, waarmede het kapitaal der Vennootschap is achteruitgegaan. Het bedrag van den omzet, waaromtrent wordt verwezen naar Bijl. A. A', bedroeg f 3555.35 (n.l. f 2109.20 E. R. en f 1446.15 consignaties), en toont eene vermeerdering, vergeleken met 1919, toen deze was f 3083.25, van f 472.10. Sedert 1912 waren die bedragen respectievelijk in 1918 f 3011.27¹, in 1917 f 3354.43, in 1916 f 4771.28, in 1915 f 3615.52, in 1914 f 4246.81¹, in 1913 f 7688.62¹, in 1912 f 9486.76.

Wij koesteren de verwachting, dat, nu door de welwillende beschikking van een der aandeelhouders, die zich bijzonder interesseerde voor den bloei der Inlandsche kunstnijverheid, en daartoe een krediet van f 5000.— beschikbaar stelde, om den aankoop van voorwerpen dier nijverheid mogelijk te maken, de omzet in belangrijke mate zal toenemen, en dat grootere verliezen, dan tot nu toe werden geleden, zullen voorkomen worden. Wanneer toch die verliezen 75 pCt. van het maatschappelijk kapitaal mochten bereiken, zou de Vennootschap van rechtswege eindigen en dus tot liquidatie van hare bezittingen moeten worden overgegaan.

Hier ter plaatse zij een woord van warmen dank toegebracht aan dien aandeelhouder, die echter verzocht zijn naam onvermeld te laten.

Als gevolg daarvan is reeds eene vrij aanzienlijke partij voorwerpen van kunstnijverheid aangekomen en zijn nog enkele partijen te wachten.

Blijkens de Balans, Bijl. B, beliep de onkostenrekening f 4352.74, tegen f 3836.15¹ in 1919, f 3706.69 in 1918, f 3446.40¹ in 1917, f 3314.58¹ in 1916, f 3286.22 in 1915, f 3548.74¹ in 1914, f 3560.80 in 1913 en f 3589.89¹ in 1912, zijnde ongeveer respectievelijk 124.4, 124.5, 120, 103, 69, 90.8, 83.5, 86.3 en 37.8 percent van den omzet. Het koersverlies op effecten was f 28.31. Hieromtrent zij verwezen naar de aantekening op Bijl. C.

De waarde van de winkelgoederen bedroeg, blijkens de balans, op 31 December 1920 f 5423.99, terwijl een winst werd gemaakt van f 606.90, tegen f 550.75 in 1919, f 529.42¹ in 1918, f 982.52¹ in 1917, f 1770.23 in 1916, f 1744.55 in 1915, f 723.11 in 1914, f 3229.55¹ in 1913 en f 3142.28 in 1912. Op commissierekening werd een voordelig saldo

verkregen van f 468.24, terwijl aan rente gekweekt werd een bedrag van f 297.42, welk cijfer, vergeleken met 1919, eene vermindering aantoont van f 269.14, als gevolg van door gedurigen verkoop van effecten, ten einde in de noodzakelijke betalingen te kunnen voorzien.

In 1920 hadden aankopen plaats tot een bedrag van f 900.— van goederen, hier te lande aangebracht.

Bijl. D geeft de bedragen aan door de Vennootschap nog schuldig aan verschillende consignatarissen ad f 1043.06¹; naarmate de toestand der kas dit toelaat, zal geleidelijk afrekening plaats hebben.

Het saldo in kas op 31 December 1920 bedraagt f 138.68¹, overeenkomende met het kasboek op dien datum. Met de aanwezige effecten is dat boek vertoond aan de commissie van onderzoek.

Diverse correspondenten zijn aan de Vennootschap nog schuldig een bedrag van f 942.12¹. Maatregelen, die door den oorlog moesten worden uitgesteld, zijn genomen, om te trachten die gelden geïnd te krijgen.

De rekening van de heeren Scheurleer en Zonen sluit met een bedrag in ons voordeel van f 10.46 (zie Bijl. E), die van de N.-I. Esc. Mij. met een saldo ten haren voordeele van f 2519.— (Bijl. F).

Van de in commissie gegeven goederen is f 165.15 op nieuwe rekening overgebracht.

Het kapitaal der Vennootschap bleef ongewijzigd op f 30.000.—

Het zal moeten blijken, of in het aanstaande jaar de omzet werkelijk door de getroffen maatregelen kan worden opgevoerd, dat een meer loonend bedrijf daarvan voor de Vennootschap het gevolg zal zijn. Het bestaan van de Vennootschap houdt daarmede verband.

's-Gravenhage, 28 Juni 1921.

De Raad van Beheer:

G. VAN BERESTEIJN—TROMP,

Presidente.

W. N. M. HUART, Thesaurier.

Nagezien en accoord bevonden, Den Haag 18 Juli 1921.

v. BENNEKOM.

H. E. LEVERT.

Lezing over Bali.

Voor een talrijk gehoor, bestaande uit de leden van „Oost en West” der afdeling Amsterdam, hield de heer P. de Kat Angelino, ambtenaar B.B., op Vrijdag 30 September i.l. in de „Industrieel Club” eene lezing, met lichtbeelden, over Bali en zijne bewoners.

De heer de Kat, die als ambtenaar eenige jaren op Bali heeft vertoefd, gaf, alvorens de lichtbeelden te vertoonen, in een aandachtig toegeluisterde, gedocumenteerde rede een overzicht van land en bevolking, bestuur, zeden en gewoonten, enz. De lichtbeelden, meerendeels naar prachtige photo's, lichte spreker in het tweede gedeelte van den avond, met menige bijzonderheid toe.

In de pauze bestond gelegenheid tot bezichtiging der collectie Balische kunstvoorwerpen en verstrekte spreker, zoowel als diens echtgenoot, bereidwillig de gewenschte inlichtingen aan belangstellenden.

Terecht mocht de inleider, Mr. H. J. Boelen, bestuurslid der afdeling, bij het einde der lezing, in zijn dankbetuiging aan den spreker de opmerking maken, dat zelfs zij, die nooit in Indië geweest zijn, dezen avond een helder beeld verkregen hebben van dit belangwekkend eiland van onzen Archipel.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De overval en ons vlootplan.

De „Sum. Post” heeft meerdere malen voorspeld, dat het voornemen onzer marine om in den Riouw-

Dans-Instituut NICK H. WISSE

Gediplomeerd Dansleeraar

LANGE BEESTENMARKT 108—110, DEN HAAG

Club- en Privaatlessen

in de Moderne Dansen

Privaatlessen aan Heeren met medewerking van Dame (assistente).

Inlichtingen dagelijks van 2—4 en 7—10 uur.

..... Vereeniging voor ..... Correspondentie-Onderwijs

Goedgekeurd bij Kon. Besl. 25-10-1912

Een **uitstekende** gelegenheid voor hen, die in Indië wonen en studeeren willen, biedt de Vereen. voor Corr. Onderwijs

Technische Cursussen: Ambachts, Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-Techniek, Bouwkunde, Teekenaakten.

Handelskursussen: Boekhouden, Handelscorrespondentie, Schoonschrijven, Stenografie.

Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen, (Spaansch, Maleisch, enz.)

Wiskunde, Opleiding Examen, Ambachten en Beroepen, enz.

Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden, Talen, Teekenen, Landbouwkunde.

Opleiding akten M.O. Wiskunde (Ki en Ky), Boekhouden (Kxi), Talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), Teekenen (MA t/m Mk), Werktuigkunde (Kii), Zeevaartkunde (I), Schoonschrijven (N).

Honderden Geslaagden.

Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect ED. CUYPERS
HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook eerste klas Kunstdruk kunnen vervaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen

HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan”

en NOORDEINDE 17a.

zijn steeds voorzien van het NIEUWSTE op het gebied van

DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Firma L. J. C. BOUCHER

Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel

's-Gravenhage - Noordeinde 64c

Specialiteit: voor het samenstellen van Leesportefeuilles

Advertentie-Bureau

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Dinners en Soupers.
135 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Zijt Gij abonné
 van het rijk geïllustreerde Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW
 Zoo niet, vraag dan gratis proef-
 nummer aan bij de Administratie
Nobelstraat 20, Den Haag
 Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
 Centrale Verwarming
 Warm- en Koudwaterleiding
 Kegelbanen Tennisbanen
 Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” **Luxe Auto's**
 beschikbaar.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL
Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
 Piet Heinplein, Tel. ¹⁵⁸⁷/₁₅₈₈
Bijkantoor: DEN HELDER,
 Hoofdgraacht 37, Tel. 83.

archipel, dat wil zeggen in de onmiddellijke nabij-
 heid van Singapore, een operatiebasis te vestigen,
 kwaad bloed zou zetten, eerst aan den Overwal, en
 vervolgens in Engeland. Wij zien thans dat de pop-
 pen reeds aan 't dansen raken. Het blad — d.d. 5
 Augustus — schrijft: De redacteur der „Straits
 Times” geeft in zijn blad het woord aan een inzen-
 der, die zich „Interested” noemt en die betoogt,
 dat een Nederlandsch vloot-station niet ver van Sin-
 gapore onder bepaalde omstandigheden eene ern-
 stige bedreiging van de Britsche belangen in dat deel
 der wereld zou kunnen worden. Om die reden onder-
 steunt hij het vroeger door den redacteur der
 „Straits Times” zelf reeds opgeworpen denkbeeld
 tot overname van alle Nederlandsche eilanden in
 de Straat van Malakka tegen een flinke som gelds,
 waardoor Ned.-Indië met één slag door zijn finan-
 ciële crisis heen geholpen zou kunnen worden en
 tegelijkertijd Engeland de eenige eigenaar zou wor-
 den van den sleutel der poort naar het Verre Oosten.

Deze quaestie, op zichzelf reeds onaangenaam,
 wordt vervolgens aan gene zijde nog vertroebeld
 door er allerlei andere zaken bij te sleepen. Voor-
 eerst wordt nu maar alvast gezegd, dat de Ned.-
 Indische vlootplannen gericht zijn tegen Japan,
 welke bewering in deze dagen minder prettig is met
 't oog op de conferentie te Washington, die wij
 zullen bijwonen met den steun van Japan. Ten
 tweede rakelt „Interested” in verband met deze „be-
 dreiging” van de Engelsche belangen in het Verre
 Oosten, de onzalige quaestie der Duitsche onder-
 wijzers op, destijds door onwelwillende buitenland-
 sche toeschouwers uitgebuit om de wereld wijs te
 maken, dat wij bezig waren Ned.-Indië stelselmatig
 uit te leveren aan de Duitschers. Daarbij moet dan
 nog weder dienst doen de publicatie in „Koloniaal
 Studien” van een door een Duitscher, dr. J. Struntz,
 geschreven artikel, waarin onder meer werd be-
 toogd, dat het Nederlandsche vlootplan niet als
 juist tegen Japansche aspiratiën gericht behoefde
 te worden beschouwd.

Zoo vaart „Interested” tegen ons voort, zich min-
 of meer vergalopperende, waar hij schrijft: De
 Nederlanders schijnen uit 't oog te verliezen, dat
 de Britsche methode om Oostersche volken te be-
 sturen, namelijk door bemiddeling hunner eigene
 hoofden, heel wat aantrekkelijker moet zijn voor
 Javaansche en Maleische grooten en hunne volge-
 lingen, dan de wijze waarop de Nederlanders de
 inheemsche „kudde” tot ontwikkeling brengen. De
 man weet natuurlijk niet, dat juist ons bestuurs-
 stelsel berust op het principe van bestuur door be-
 middeling van de oorspronkelijke volkshoofden en
 dat wij bovendien juist bezig zijn, het bestuur dezer
 inheemsche volkshoofden geleidelijk te „ontvoog-
 den.”

Opmerkelijk is voorts, dat „Interested” over ons
 bestuur over Indië spreekt als over een „mandaat”.
 In hooger zin genomen, hebben wij tegen die
 qualificatie geen bezwaar; doch wij betwijfelen 't,
 of „Interested” diezelfde qualificatie reeds op dit
 oogenblik zou willen toegekend zien aan het Britsch
 bestuur in Britsche koloniën.

Onder gewone omstandigheden zouden wij ons
 niet ergeren aan dergelijke dwaasheden, gewoon als
 wij sinds lang zijn aan de verwonderlijkste uitlatin-
 gen in buitenlandsche bladen over ons bestuur in
 Indië. Doch indien zulke onjuistheden worden ge-
 lanceerd in verband met de plannen tot defensie
 van Ned.-Indië, wordt de zaak bedenkelijker en kan
 men er een begin van een drijven in een bepaalde
 richting in zien.

Niemand buiten Indië zou zich ook maar een
 oogenblik hebben druk gemaakt over de paar kruis-
 ers en duikboten, welke Nederland van plan is
 voor Indië te bouwen. Doch 't is die vlootbasis in den
 Riouw-archipel, die aanstoot geeft en waarvan, naar
 onze meening, ook nimmer iets zal kunnen komen.
 Natuurlijk moest dat plan, onmiddellijk na bekend
 te zijn geworden, ons onaangename controvereren be-
 rokken. Men ziet daarvan reeds het begin. De bal
 zal wel verder rollen. In alle geval is het vlootplan,
 met 't oog op de conferentie te Washington, wel op

een zeer ongelukkig tijdstip voorgesteld en aange-
 nomen.

De *Java-Bode* — van 5 Aug. — citeert e. e. a. uit
 het bovenvermelde artikel van de *Straits Times*
 onder het hoofd: *Things Javanese. Germany and*
the Problems of the Pacific en zegt dan: Tot zo-
 ver de geachte inzender, die spreekt van „hins”,
 die het gouvernement krijgt van de *Straits Times*,
 van „sublime folly”, van „blissful ignorance” en van
 nog veel meer, wat voortspruit uit een niet geringe
 dosis verwantenheid. Vooral is lachwekkend zijn slot-
 opmerking over ons regeeringsbeleid. Au sérieux
 kan men dat artikel niet nemen; toch is het be-
 treunenswaardig, dat dergelijke kwaadsappige ar-
 tikelen in de *Straits-pers* circuleeren. De Engelschen
 toonen zich weer van hun onsympathiekste zijde.

De verdediging van Ned. Oost-Indië.

Het *N. v. d. D.* van 1 Aug. geeft een entrefilet van
 de *Straits Times* van 27 Juli j.l. over bovengenoemd
 onderwerp in zijn geheel weer en concludeert, dat
 voor den goeden verstaander in een Britsch blad te
 lezen is, dat de door de Nederlandsche Regeering te
 nemen maatregelen, in verband met de defensie van
 Indië, in hoofdzaak zijn gericht tegen Engeland. In
 dit verband is de mededeeling van belang, dat Brit-
 sche belangen beschikken over steenkolen-conces-
 sies, gelegen op de meest gewichtige strategische
 punten in onzen archipel. Want tusschen de regels
 door lezen wij dit: Holland maakt zich zeer bezorgd
 over zijn petroleum- en steenkolenhavens op Borneo
 en Sumatra; doch wanneer de nood aan den man
 komt, kunnen wij Britten te allen tijde de hand
 leggen op groote natuurlijke voorraden steenkolen
 van de beste kwaliteit, zoodat noch Engeland, noch
 de Engelsche financieele belangen zich ongerust be-
 hoeven te maken. In de vier laatste woorden van
 het entrefilet wordt dit o.i. nog even aangedikt.

Het zal natuurlijk nooit zoover komen — Neder-
 land zal wel wijzer zijn — maar de woorden, door
 een blijkbaar op de hoogte zijnd Engelschman ge-
 uit in een Engelsch blad, verdienen de aandacht.

Het *N. v. d. D.* vraagt ten slotte: En waarom is
 een verbond tusschen Engeland en Holland, speciaal
 onze koloniën geldende, zoo onmogelijk? Ons dunkt
 dat der Regeering hier den te volgen weg wordt aan-
 gegeven. Het is zoo eenvoudig en..... zoo van zelf
 sprekend.

Uit en over den Volksraad.

Aneta deelt in de bladen — o.a. in de *Loc. dd.*
 25 Juli — de inzichten mede omtrent den Volks-
 raad, die in eigen boezem van het college heerschen.
 Op de vraag van Aneta aan den heer Engelenberg
 (P. E. B.), welken indruk de eerste zitting van den
 Volksraad op hem gemaakt heeft, antwoordde de
 heer E. o.m.: Gaarne wil ik mededeelen, dat mijn
 indruk van den Volksraad gunstig is. De Volks-
 raadsleden hebben, trouw opkomend op morgen-
 en avondzittingen — de enkele verzuimen waren te
 wijten aan verhindering — binnen den hun toege-
 meten tijd ernstig gepoogd het land te dienen met
 hunne adviezen. De goede leiding, die de voorzitter
 aan den arbeid wist te geven, maakte het mogelijk
 dat de taak op tijd werd afgedaan. Om een enkel
 voorbeeld van vlot werken te noemen: de supplé-
 toire marinebegroting, verdedigd door kolonel
 Gooszen — de vice-admiraal steunde krachtig met
 zijn sympathiek woord — werd 27 Juni in de af-
 deelingen onderzocht, 4 Juli in openbare behande-
 ling genomen en 7 Juli aangenomen met 37 stem-
 men voor en 3 stemmen tegen.

In de pers is gewezen op gebreken, welke aan
 den Volksraadsarbeid kleven; breedsprakigheid
 heet een dier fouten. Het is een vriend — dat is de
 pers — die ons onze feiten toont; wij moeten er
 rekening mede houden. Tijdsbesparing is gewis
 mogelijk door zelfbeheersching, zelfbepanking en
 behoorlijke arbeidsverdeling. Bij den P. E. B. heb-
 ben wij taakverdeling toegepast, met het gevolg
 dat — om een paar voorbeelden te noemen — de
 besprekingen van 's lands financiën bij onze fractie
 zich bepaalden tot de deskundige voortlichting door
 de heeren 's Jacob en Houtsma. Bij de onderwijs-
 afdeling vertrouwdde de P. E. B.-fractie diepgaande

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kraiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692
 Alle Kamers zijn voorzien van Koud-
 en Warmwateraanleg.
Huis van den 1sten Rang

Indisch Restaurant
Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882
Uitzending van Dinners

Tel. 4060 - HAAG - **MAISON VAN RIJN** Meermaten BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

critiek en opbouwend advies toe aan den bekwamen onderwijzman, het lid den Hollander.

Zoo streefden en streven wij naar een verdeling van opdrachten, welke de fractieleden in de gelegenheid stelt zich te bewegen op eigen, goed bekend terrein. Wij gaan in deze richting door, hopen op die wijze er toe mede te werken, dat de openbare bespreking van 's lands zaken, waarin door den Volksraad wordt voorzien, zoo nuttig en zoo doeltreffend mogelijk worde gemaakt.

Maeterlincks stilte — de voorzitter sprak er van in zijn sluitingsrede — zullen wij in de zaal van den Volksraad niet beleven; waar wij het gesproken woord hanteeren, zoeken wij trouwens niet naar die stilte; wel heeft voor ons veel bekoring soberheid, beknoptheid, correctheid in zeggings. Het is de moeite waard in de 2½ jaar, die nog voor den hoeg liggen, daarnaar te streven.

Duurstellingen en niveleeringsvoorstellen.

Het Kath. Schoolblad schrijft: Hier en daar wordt gevreesd voor intrekking van den duurstelingslag in Indië. Eenige vergaderingen werden reeds gehouden en in sommige vakorganen werd al bij voorbaat lichtelijk geprotesteerd.

In den Volksraad was het alleen de heer Houtsmā, die bepleitte een geleidelijke vermindering van den duurstelingslag. De heeren Bergmeijer en Ten Berge kwamen daar tegen op.

De laatste was alleen er voor te vinden — met het oog op de noodzakelijke bezuiniging — om, zoo tot vermindering mocht worden overgegaan, deze niet te doen plaats hebben voor de gezinnen, doch toe te passen op ongetrouwden, in aansluiting met het en door den Volksraad en 't V. V. L. oorspronkelijk voorgestane stelsel van scheiding tusschen getrouwden en ongetrouwden.

Wij deelen echter de vrees niet, dat de duurstelingslag — tenminste voorloopig — zal worden verlaagd, laat staan ingetrokken. De Regeeringsverklaring, in den Volksraad gedaan, rechtvaardigt dienaangaande o.i. allerminst ongerustheid.

Met de verwezenlijking der niveleeringsvoorstellen staat het echter anders geschapen. Dat die er ongewijzigd zullen komen, gelooven we niet. En spijt daarover hebben we persoonlijk allerminst, wijl de grondslag ervan o.i. ondeugdelijk is. Men betaalt wel gepresteerd arbeid met salaris, maar geen toevallige geboorte of studie in een vreemd — niet inheemsch — land.

De Volksraad heeft bovendien den post voor de „uitheemsche” niveleering verworpen, omdat van de „inheemsche” nog niets bekend is en de eerste loch niet in werking zal treden, voordat ook de laatste is vastgesteld. Wat niet anders dan billijk is te achten.

Tot zoover het orgaan, aldus de Java-Bode.
 Kort, juist en verstandig.

De Topographische Dienst.

Na een waardeerend woord over het tweede deel van het jaarverslag 1919 van den Indischen Topographischen Dienst, schrijft de Sum. Post: Evenwel brengt dit tweede deel een inhoud, die rijker is dan het eigenlijke gebied van arbeid van dezen dienst zou kunnen opbrengen.

Het beweegt zich namelijk ook op ethnologisch, ja zelfs op archaeologisch gebied en brengt op die terreinen veel interessants, waaronder zeer geslaagde photo's. Nu is o.i., hoe ruimer een dienst als deze zijn taak opvat, hoe beter. Maar dit geldt in het algemeen. Waar wij echter en een encyclopaedisch bureau en een archaeologisch bureau rijk zijn, rijst de vraag, of de Topographische Dienst zich niet te veel op het gebied der andere genoemde wetenschappelijke diensten is gaan bewegen?

Of eigenlijk doet zich de overweging voor, of een samentrekking der drie diensten, die zoo blijkbaar elkander nauw verwant zijn, niet aan te bevelen zoude zijn?

Het Metrieke Stelsel.

Eenige maanden geleden heeft Japan het metrieke

stelsel ingevoerd en verplichtend gesteld.

In China heeft men door de wet van 29 Augustus 1908 meer eenheid gebracht in maten en gewichten, die vroeger verschilden naar gelang van de plaats en wel door voor heel het Rijk aan te nemen b.v. dat een tsje = 32 c.M. en een leang = 37.301 gram zou zijn. Een wet van 1913, door het Parlement te Peking aangenomen, die den invoer van het metrieke stelsel moest voorbereiden, bepaalt, dat het gebruik daarvan in 1923 verplichtend zal zijn.

Ook in Siam is in 1912 een dergelijke maatregel getroffen, ten einde geleidelijk tot de algemeene toepassing te kunnen besluiten.

Zoo zal de verplichte toepassing in het geheele Oosten binnen weinige jaren zijn beslag hebben genomen. Aan de andere zijde van den Grooten Oceaan, in de Ver. Staten, is op 29 December door het Congres een wetsontwerp in behandeling genomen met de strekking binnen 10 jaren tijds het gebruik van het metrieke stelsel in den handel verplichtend te stellen.

Japan, China, Siam, de Ver. Staten..... Wanneer is de beurt aan Ned.-Indië? vraagt de Deli Crt. Wij rekenen er op — besluit het blad — dat een practisch man als de heer Fock er een eer in zal stellen om zijn taak niet neer te leggen, voordat Indië een behoorlijk stelsel heeft gekregen.

Uitvoer van vuurwapenen en munitie naar Ned.-Indië.

De Minister van Koloniën heeft ter algemeene kennis gebracht, dat in Nederland geen consenten voor den uitvoer van vuurwapenen en munitie naar Ned.-Indië meer worden verleend, wanneer niet door de aanvragers een door den Gouverneur-Generaal uitgereikte vergunning tot invoer in Ned.-Indië wordt overgelegd. (Java-Bode).

UIT DE INDISCHE PERS.

Een stukje geschiedenis van de hoofdplaats Amboina (Eiland Amboina-Molukken).

Werd in het vorig Koloniaal Weekblad het een en ander medegedeeld over de eerste Portugeesche en Nederlandsche vestigingen op het eiland Amboina, thans kan aan de hand van de gegevens, voorkomende in het Ambonsch Wekelijksch Nieuws- en Advertentieblad „Ambon Vooruit”, ook een stukje geschiedenis worden gegeven van de hoofdplaats Amboina.

Daarin wordt gezegd, dat het voornaamste gedeelte van die hoofdplaats is gelegen tusschen de rivier (bergstroom) van Batoegadja en de rivier (bergstroom) van Mardika.

Tijdens hunne vestiging in de Molukken hebben de Portugeezen één hunner sterkten te Amboina gebouwd, die tot heden door de Inlanders „Kota Feranggi” wordt genoemd en eenigen tijd later naast deze versterking de Roomsche Katholieke kerk van Sint Paulus.

Na de verovering van Amboina door Steven van der Hagen in 1605, werd het ingenomen kasteel ter gedachtenis aan de overwinning „Victoria” genoemd, onder welken naam het zoogenaamde „fort” ook nu nog bestaat en gebruikt wordt.

In het „kasteel” waren in de eerste tijden der Oost-Indische Compagnie de woningen en kantoren van den Gouverneur en van de andere ambtenaren gelegen, terwijl de vergaderingen daar tevens plaats hadden.

De godsdienstoefeningen werden gehouden in de vroegere Roomsche Katholieke kerk van Sint Paulus. Behalve Nederlanders, woonden toen te Amboina Japanners, Engelsche kooplieden en Inlanders.

In dien tijd en lang daarna had de Oost-Indische Compagnie vele Japanners in dienst, die om hunne vreedheid zeer gevreesd waren.

Ook de Engelschen gebruikten Japanners als soldaten.

Ingevolge het in 1619 te Londen gesloten verdrag tusschen de Nederlandsche en Engelsche maatschappijen, mochten de Engelsche kooplieden op Amboina komen om handel te drijven.

Fabriek van 144
FORNUIZEN
 met toebehooren
 voor Hotels,
 Restaurants,
 Gasthuizen, enz.
SCHIEVENINGEN
 Telef. Inter. 654

Fa P. J. MEIS & ZOON
 Wapenaarsche-
 straat 1, 3, 5,
 Hellevoetsluis

Restaurant SAUR, den Haag

Lange Houtstraat, hoek Voorhout.

Tel. Nos. H. 5045 en H. 5046.

Dejeuners, Diners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Grand Hotel Restaurant

„Central”

In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot
 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK & A

N.V. Brood- en Beschuitfabriek

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG

bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuit,
 Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne
 Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het
 daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ

DEN HAAG

Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG,
 BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL,
 LONDEN, PARIJS

Vraagt de alom bekende

Z. H. B. Bieren

Tel. Inter. H 447.

137

Hotel de Bellevue

Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGH

Nederlandsch Indische Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal . . . . . f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort . . . . . f 47.000.000.—
 Reserve . . . . . f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
 Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
 'S-GRAVENHAGE,
 Prins Hendrikplein 14.

Het Agentschap, te 'S-GRAVENHAGE
 belast zich met alle Bankzaken, alsmede
 met aan- en verkoop van Effecten.
 Neemt gelden à deposito en in rekening-
 courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

Commanditaire Bankvereniging

VISSER & Co.,

Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831

Verricht alle Bankzaken

Administratie van Vermogens

Hypotheeken Assurantiën Spaarkassen

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Br. en
 Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
 W. RIJSEMAN Gen. 211

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal f 75.000.000.—

Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	'S-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel		Bezuïdenhof
Deilfishaven	ZAANDAM	Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHEVENINGEN

Deposito's

Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding

Handelscredieten

Voorschotten in Rekening-Courant
 Gelegenheid tot Open- en Gesloten
 Bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 'S-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang-

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

In 1623, na de treurige gebeurtenis op Ambon, door de Engelschen „de moord van Ambon” genoemd, verlieten zij de oostelijke eilanden van den Indischen Archipel.

Andere deelen van de tegenwoordige hoofdplaats hebben hun ontstaan te danken tijdens de hongtochten, omstreeks het midden der zeventiende eeuw.

Iedere Negorij moest in dien tijd jaarlijks een zeker aantal gewapende vaartuigen (Kora-Kora's) leveren, die te samen eene Inlandsche oorlogsvloot uitmaakten.

Deze vloot werd „hongt” genoemd.

De vaartuigen deden, ten einde de specerijteelt tegen te gaan, onophoudelijk tochten naar en om de verschillende eilanden en roeiden de kruidnagelboomen uit, die, tegen het verbod van de Oost-Indische Compagnie in Nederland, clandestien waren aangeplant.

Alvorens die tochten te ondernemen, verzamelden zich de vaartuigen in de baai van Amboina, vóór het kasteel en moesten somtijds dagen en weken wachten, eer de dag van vertrek bepaald werd.

Vele bemanningen van die vaartuigen bleven gedurende dien tijd ter hoofdplaats wonen in de nabijheid van het „Fort” en deze hunne tijdelijke woonplaats werd genoemd naar de negorijen, waar zij thuis behoorden.

Later kwamen velen van hunne dorpsgenooten zich op dezelfde plaats vestigen en op die wijze ontstonden langzamerhand de wijken Soa-Kilang, Soa-Ema, Oerimessing, Latoehalat, Noesaniwe, Hattoe, Seilale, enz.

Nog later zijn lieden van de naburige eilanden in die wijken komen wonen.

De hoofdplaats werd verder uitgebreid door het ontstaan van de kampongs Tanahtinggi, Soabaroe, Belakang-Soija, waarvan de bewoners meestal van de Oelassers afkomstig waren.

Velen van dezen en ook de bewoners der zoogenaamde buitenwijken Poka, Hoenot, Waiheroe, Lata, gelegen aan de binnenbaai van Amboina, zijn afstammelingen van lieden, die, bij het uitbreken van den opstand te Saparoea in 1817, den hoofdopstandeling Thomas Matoealessy (door de Inlanders Patimoera genoemd) niet wilden gehoorzamen en naar Amboina zijn gevlucht.

De Chinezen en Arabieren moesten vroeger in afzonderlijke wijken wonen.

Verscheidene mohamedaansche bewoners van de kampongs Wai Long Djambatan doea, Latoehalat, Loeroeng Koan, Kloostersteeg, zijn van Chineeschen oorsprong.

Hun verblijf in die kampongs dagteekent van het jaar 1860, na de officieele afschaffing van de slavernij in Ned.-Indië.

De bewoners van de Ellinkhuijzenstraat zijn meestal afstammelingen van verbannen Javanen, die, na het verstrijken van hun straffijd, niet meer naar Java wilden terugkeeren en op Amboina zijn gebleven.

Ook bij Batoegadja wonen nakomelingen van aanzienlijke Javanen.

Amboneezen, bij verschillende takken van dienst werkzaam, die in verschillende wijken wonen en ook zij, die hier en elders in den dienst van het Nederlandsch Gouvernement eene goede positie oververden, zijn meerendeels van de Oelassers en andere omliggende eilanden afkomstig.

De kampongs Pohonpoelai, Batoemedja, Poelanganosa, Aijer Belanda, Tanah Lapang Ketjil, Mardika Ketjil, zijn eigenlijk geen bepaalde kampongs, doch slechts kleine gedeelten van wijken ter hoofdplaats.

De kampong „Pohonpoelai” wordt genoemd naar een poelaiboom, die in de kampong gestaan heeft, evenals „Batoegantong” wordt genoemd naar den stalaciet, welke bij de gelijkaamige bergstroom is gelegen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Bezuiniging.

II (Slot).

De redactie van de „Perniagaan” voegt aan het voorafgaande in haar nummer van 31 Maart 1921 toe, dat ook zij in haar blad herhaaldelijk heeft gewezen op het euvel, waarvan in de „Archipel Post” sprake is.

Er zijn inderdaad te veel onnoodige ambtenaren, die zich met tal van andere aangelegenheden buiten hun ambtswerk bezighouden, terwijl hun toch volle bezoldiging wordt uitgekeerd.

Niettegenstaande een ieder zich kan overtuigen van het feit, hoe het aantal ambtelijke functies toeneemt, hoort men toch altijd spreken van gebrek aan ambtenaren bij alle takken van den Indischen Dienst.

Met de bezoldigingen is het hetzelfde.

Bij voortdurende verhooging van loonen heeft men toch nooit voldoende en dat eischt opnieuw verhooging, zonder dat men ooit bespeurt dat de gang van zaken verbetert.

En die toestand wordt op den duur te zwaar te dragen voor het volk.

Men zal trachten de tekorten op de begrooting te verminderen uit de landsmiddelen, hetgeen zeker gemakkelijk is, want men heeft dan slechts de bestaande belastingen en douanerechten te verhoo- gen, doch men mag daarbij niet vergeten, dat het einde daarvan toch is een te zware geldelijke druk op de schouders van de bevolking.

De redactie heeft gelukkig vertrouwen in hetgeen de nieuwe landvoogd heeft gezegd in zijne rede, uitgesproken bij gelegenheid van de aanvaarding van het bestuur over Ned.-Indië.

Daaruit is gebleken, dat de oeconomische crisis waarin toch Ned.-Indië verkeert, wordt begrepen en dat, al is het aantal overbodige ambtenaren nu niet bepaald gezien, het is toch wel door den Landvoogd gevoeld.

Met den wensch dat de opruiming van de te vele ambtenaren spoedig over de geheele linie zal plaats hebben en de zoogenaamde „blinde traktamenten” de kosten van de Staatshuishouding zullen verlagen, eindigt de redactie haar artikel.

Studiefonds van de „Sin-Po”.

Het beheer van het Chineesche nieuwsblad „Sin-Po” te Batavia heeft een studiefonds opgericht, ten behoeve van onvermogene vrouwelijke Chineesche leerlingen, die de studie in China wenschen voort te zetten.

Het hoofddoel van den maatregel is het nationaliteitsgevoel te versterken bij de Chineesche vrouw, die voorbestemd is een belangrijke rol te vervullen in de aanstaande Chineesche evolutie.

Ten einde het fonds geldelijk te versterken, vraagt „het beheer” aan het Chineesche publiek de opzending van de loten van de Kemajoran-Oost Loterij.

Voorts is er ter hoofdplaats Soerabaya een Chineesch studiefonds tot stand gekomen, ten behoeve van de Chineesche jongelieden, die met goed gevolg de Tjong Hoa Hwe Kwanscholen hebben afgeloopen en die in China de studies willen voortzetten en zich willen verbinden om, na afloop van het onderwijs, op één der normaalscholen aldaar als onderwijzer in functie te treden op een der Tjong Hoa Hwe Kwanscholen in Ned.-Indië.

Volgens mededeeling in de „Pewartia Soerabaya” van 18 Mei 1921, zal deze aangelegenheid zeker de belangstelling hebben van de Chineezen in Ned.-Indië.

De officieele ontvangst van eene buitengewone Chineseche Missie te Londen.

De heer Chun-Chin-Chien, die aan het hoofd van deze missie staat, is door den Chineeschen gezant te Londen, vergezeld van den heer Archibald Rose, naar het koninklijk paleis geleid en aldaar, volgens mededeeling, voorkomende in de „Pewartia Soerabaya” van 13 Mei 1921, door den koning en de koningin van Engeland ontvangen.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 19.500.000.— 25 Kantoren

Oranjobank

Noordeinde 39 - DEN HAAG - Telef. H. 3407.
**Handelscredieten, Rekening-Courant,
 Deposito's Incasso's,
 Spaarbankboekjes rentende 4 pct.**

Deze spraken bij die gelegenheid hunne vreugde over de komst der missie en namen de door den president der Chineseesche republiek gezonden geschenken welwillend in ontvangst.

Deze geschenken zijn met wedergeschenken beantwoord en waren vergezeld van een brief van Z. M. den koning.

Na het bezoek aan den koning werd het Departement van Buitenlandsche Zaken bezocht en de geant ontvangen door sir Eyre Crowe, bij afwezigheid van lord Curzon, die ambtshalve in den Hooft Raad moest zijn.

In het Carlton House is den buitengewonen gezant met zijn gevolg een maaltijd aangeboden, welke door den heer Short, secretaris van Binnenlandsche Zaken, werd voorgezeten en waarbij o.m. ook waren aangezeten de heeren Wellington Koo, sir Charles Addis en Archibald Rose.

De heer Short prees het verdienstelijke werk van den heer Chun-Chin-Chien ten opzichte van China bevestigd en verzekerde, dat de Engelsche regeering alles in het werk zou stellen om het doel der missie tot zijn recht te doen komen.

Deze rede werd door den gezant beantwoord met de mededeeling, dat het Chineseesche volk het zeer op prijs zoude stellen, wanneer Engelse deskundige voorlichters den Chineseeschen handel en de Chineseesche industrie zouden kunnen vooruit brengen. Hij prees daarbij de hulp, welke China van Engelse ingenieurs en van andere wetenschappelijke Engelsen reeds in tal van ambtelijke functies had ontvangen, terwijl daarbij de hoop werd uitgesproken, dat het eenmaal tot een politiek verband tusschen Engeland en China zou komen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Begrotingen zelfbesturende Landschappen 1920.

Als No. 27 der Mededeelingen van het Bureau voor de Bestuurszaken der Buitengewesten (uitgave van het Encyclopaedisch Bureau, 1921) is een publicatie in 2 dln. (fol. formaat) verschenen, getiteld „Begrotingen van de zelfbesturende landschappen in de Buitengewesten over het jaar 1920“.

De aanleiding tot deze publicatie, welke in 1918 begonnen werd, is geweest de wenschelijkheid om openbaarheid te geven aan de geldelijke aangelegenheden van de zelfbesturende landschappen in de Buitengewesten, teneinde in de Staten-Generaal en den Volksraad, alsmede het publiek in het algemeen, in de gelegenheid te stellen van het geldelijk beheer der landschapskassen kennis te nemen en zoodoende ook naar buiten belangstelling te wekken in de financieele aangelegenheden der bedoelde landschappen.

Ten einde de publicatie zoo volledig mogelijk te doen zijn, heeft men zich niet tot de begroting van inkomsten en uitgaven bepaald, doch daaraan toegevoegd de voor het loopende jaar vastgestelde restitutiën, benevens voor elk gewest een nota van toelichting betreffende alle kassen in het gewest te zamen, verdeeld in vier paragrafen. Aan het slot van elke nota van toelichting komt nog een vergelijking voor van 't geen in de laatste drie jaren door het Land, boven de algemeene bestuurskosten, in het rechtstreeksch belang der zelfbesturen werd uitgegeven en wat daarvan door hen werd terugbetaald. Aan het einde van het werk zijn deze drie jaarlücksche overzichten in een afzonderlijken staat vereenigd.

Deel I bevat gegevens der zelfbesturende landschappen op Sumatra, Bali en Lombok en Timor en Onderh., deel II op Borneo, Celebes en Onderh., Menado, Ternate en Onderh. en Amboina.

Tijdschrift voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde.

Inhoud van dl. 60, afl. 1 en 2. De leek op Bali, door P. de Kat Angelino (volgens schr. meent de Balian dat er menschen zijn, die zich kunnen veranderen in een dier, hetzij een hond, kip, tijger e.a., door het opzeggen van eenige geheime formules, waardoor zij in het algemeen leek worden, in welken toestand zij dood en verderf onder hun medemenschen aanrichten). — De Boea's en eenige andere feestten der Toradja's van Rantepao en Makale (Midden-Celebes), door J. Kruyt. — Een Boddhatista, door J. L. Moens (met afl.). — De samenstelling van de Pararaton, door Dr. N. J. Krom. — Marabangu, door R. Ng. Poerbatjaraka. — Iets over de Roem Sora en over Nauggi (naar aanleiding van Feilleteau de Bruin's rapport, gepubliceerd door het Encyclopaedisch Bureau), door F. J. F. van Hasselt. — Die Ornamentik und insbesondere die Darstellung menschlicher Formen in der Kunst von Holländisch Süd-Neu-Guinea, von

M. VISSER,

voorb. A. J. ROEDBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Dr. P. Wirz (met ill.). — Houtleveranciers onder de O.-I. Compagnie, door E. H. B. Brascamp. III. Memorie en instructie voor den Resident van Japara B. Volsch van 20 Febr. 1652 (uit het Koloniaal Archief).

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

De eerste afl. van deel 81 bevat o.m. de volgende bijdragen. De kieming van tropische strandzaden, door Dr. Z. Kammerling. — Meten van middellijnen van sterren, door J. Boerema. — Halo verschijnselen, door Dr. S. W. Visser. — Groene branding en de groene straal, door Dr. S. W. Visser. — Vulkanologische berichten, door Dr. G. L. L. Kemmerling. Hierin interessante mededeelingen over de navolgende vulkanen. De Goenoeng Goentoer en de thermen van Tjipanas. — De kraters Papandajan, Kawah Manok en Kawah Ramodjan. — De Telagabodas en Padjagalan. — De Galoeng-goeng. — Sorik Merapi (Tapanoeili). — De Peuet Sagoes (Atjeh). — De goenoeng Merapi (Midden-Java), 8-14 Maart 1921. — De goenoeng Keloet (16-17 Maart 1921). — De goenoeng Raoeng (22-31 Maart 1921). — De Kawah Idjen (28-31 Maart 1921). — De goenoeng Batoer op Bali.

Caoutchouc.

Van het werkje „Caoutchouc“, door dr. A. J. Ulté, den directeur van het Bezoekisch Proefstation te Djember, welk werkje is verschenen bij H. D. Tjeenk Willink & Zn., te Haarlem, in de serie van twaalf populaire handboekjes over Ned.-Ind. landbouwproducten, welke reeks is verschenen onder redactie van dr. J. Dekker, heeft thans reeds een derde druk het licht gezien. De nieuwe druk wijkt aanzienlijk van den tweeden af. Een kleine vermeerdering van omvang kon daarbij niet uitblijven, hoewel ook door den schr. naar beperking was gestreefd. Wel kon het hoofdstuk over de cultuur van ficus elastica verdwijnen, doch de uitbreiding, die enkele andere hoofdstukken moesten ondergaan, woog ruimschoots daartegen op. Verscheidene foto's in den vorigen druk zijn in den nieuwen door meer actuele afbeeldingen vervangen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 26. Huwelijksgebruiken in Indië, door N. (vervolgd). — Een praatje over de huisdieren bij de Bataks, door M. Joutstra. IV. Het Bataksche paard. — Een rampokpartij op Java, door F. de Hartogh. — UI Java's Hindoetijd, door H. W. Bredée (vervolgd). — Programma van den tweeden kolonialen vancantecursus voor geografen, te houden van 27-29 Dec. 1921 te Amsterdam. — Onze Nederlandsch-Indische hadji's en de bedevaart naar Mekka (wordt vervolgd).

Locale Belangen.

In afl. 3 van den 9en jaarg. is opgenomen de tekst van een tweetal rekesten aan den Gouverneur-Generaal ter verkrijging van een spoedige grondige wijziging van de nieuwe ontgengingsordonnantie. — In afl. 4 bespreekt de heer J. Stuyt „de Bandoengsche motie tot bevoogding van den Burgemeester“. We laten den tekst dezer zeer merkwaardige motie, welke door den schr. en ook door de Redactie (in een Naschrift) in afkeurenden zin besproken wordt, hier volgen.

De raad der gemeente Bandoeng constateert, dat de financieele toestand van de gemeente in een zeer ongunstigen toestand verkeert, van oordeel zijnde, dat de regeering blijkbaar niet meer het volle vertrouwen in het financieel beheer van het gemeentebestuur bezit.

geeft eerbiedig aan Uwe Excellentie te kennen, dat hij bereid is met alle middelen die hem ten dienste staan te trachten het vertrouwen van de regeering te herstellen.

dat hij de meening koestert dat zulks het best zal bereikt worden door tijdelijk een door de regeering aan te stellen ambtenaar den voorzitter van den gemeenteraad ter zijde te stellen.

verzoekt de regeering eerbiedig, hare medewerking te willen verleen tot oplossing van verscheidene moeilijkheden, waarin de gemeente verkeert en, gaat over tot de orde van den dag.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 39. Tentoonstelling Ned.-Indië op de vijfde Nederlandsche Jaarbeurs te Utrecht 6-16 September 1921, door Prof. P. van Romburgh. — Rietsuikerfabrieken op Java en hare machinerieën. Tweede verbeterde en vermeerderde druk, door Q. A. D. Emmen, besproken door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — De buitenlandsche handel der Gefeederde Maleische Staten gedurende het jaar 1920. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoodaer de overige vaste rubrieken. — De afl. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een opgave van recente literatuur over oliën, vetten en wassen.

De Banier.

De hr. M. Taiten geeft in No. 33 zijn 15e vervolg van „Opiumana“. Schr. wijst thans een beschouwing (d.w.z. het eerste gedeelte) aan het standpunt dat de Ned.-Ind. over-

TAAMS & KEYSER
 Bankstraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.
 Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.
 Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
 COUPONS. REK.-COURANT.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Geestert Kapitaal . . . . . f 80.000.000.
 Statuutaire Reserve . . . . . 18.976.250.
 Buitengewone Reserve . . . . . 22.660.000.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
 Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
 ferten. — Incasseringen en Financieringen. — Schrifte-
 lijke en Telegrafische Credieten. — Reiscreditbrieven. —
 Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
 Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S:

Met één jaar opzegging 4 1/2 pct.

Voor andere termijnen nader overeen te komen.

Algemeen Assurantiëkantoor DE BAS

Fluweien Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
 op de billijkste conditiën.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 511
 Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amocz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
 Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
 van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
 Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
 producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
 wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondneten, rar.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zoodals:
 Textiel-, Papier-, Ijzer- en Staalwaren, Sundries,
 Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij

Voor **Collectieve** **Ziekte-**
Verzekering
 is de aangewezen Maatschappij

Centrale-Onderlinge

Ziekenkas onder Administratie der Z.H.V.

Pletterijkade 50 's-Gravenhage

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
 AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
 Ampanan, Bandoeng, Bombay, Calcutte,
 Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kebo, Makas-
 sar, Medan, Menado, Palembang, Pohnongun,
 Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
 Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.
 Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 47.750.000.-

Genua en Marseille
 Geregelde Koeriersdiensten.
 voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN.
 's-Gravenhage
 Arabas Groningen Utrecht

C. P. A. NICOLAI
 DUNKELSTRAAT 33 - TELEF. H. 7857
 hoek Valenciëstraat. 17
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
 Ezelmo keuze. Nieuwste Modellen.

**Bevelen ons beleefd
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen**

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZOON
Telefoon H. 1880 en H. 3331
Waldeck Pyramontkade 88 - Den Haag

**Stookt onze
I^e soort
Turfbricketten**

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJ
Bandversiering van SOERJOWINOTO
Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

... Het drama lijkt mij buitengewoon geschikt voor opvoering. De dialoog is overal levendig, en de diepzinnige wijsheid, de zwaar-filosofische denkbeelden, die den achtergrond vormen van dit gedegene werk, zijn nergens verrat in lange redeneeringen, die de dramatische kracht zouden verzwakken. En het vertoont een zeldzamen rijkdom van tooneelen, die bij de knappe en juist-opgevatte regie, diep ontroerend moeten werken, tooneelen, die den acteurs gelegenheid geven tot spel, ook zonder dat één oogenblik de ontroering van het kunstwerk door den schrijver werd voorbij gezien voor éénzijdige tooneeltechniek. Ongetwijfeld stelt het stuk hoge eischen aan spel en regie; maar als het over beide kanten in bekwame handen was, dan zou men er ook gerust een heel seizoen van society-plays voor cadeau kunnen geven.

(HERMAN MIDDENDORP in „De Nieuwe Gids”).

**Tagore's
Opvoedingsidealen**

door NOTO SOEROTO

Met 5 illustraties Prijs . . . f 2.20
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaar
en bij de Uitgeefster

... Een boekje, als een vreemde bloem, waaraan wondere geuren ontzweven, deze Idealen van Tagore over opvoeding, in het stille woudheilichdom van Shanti Niketan opglanzend, dat stille oord, waar de vrede zelf schijnt te wonen. Er ruist iets in deze idealen, als de melodie van een lied, in vreemde taal gezongen, dat heel uit de verte tot ons komt, ons dwingt tot stilstaan, tot luisteren; dat ons ontroert met een zonderlinge ontroering, half genot, half smart . . . (ELISE SOER in „De Tijdspiegel”).

Uitgaven van „Hadi Poestaka”
Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

heid inneemt ten opzichte van het opiumvraagstuk. — Dr. H. A. van Andel artikel over „het verband tusschen zending en politiek.”

Geologie van Nieuw-Guinea.

Bulletin (No. 7) of the Territory of Papua bestaat uit een „Contribution of the geology of New Guinea, by E. R. Stanley, Government Geologist”.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

Het Juli-Nr. (6e jaarg., No. 3) bevat de volgende bijdragen. Bestrijding van schadelijke katoeninsecten, door A. Reyne. — Irrigatie, door J. A. Liems. — Plantaardige oliën als brandstof in motoren. — Over het gebruik van koffiepulp. — Invoer van cacao in Nederland. — Arbeidsomstandigheden in Britsch-Guyana en iets over balata, chicla en koffie (ontleend aan de Daily Argosy). — De waarde van verschillende groenvoeders bij het vetmesten van varkens. — Een onderhoud van vijf minuten met de landbouwers.

Aan het slot dezer afl. de volgende mededeeling: Van driemaandelijks is dit thans officieele tijdschrift tweemaandelijks geworden.

De uitgave is evenwel, ten minste voorloopig, dezelfde gebleven, n.l. één gulden per jaar. Ieder nummer komt dus op nog geen 17 cents te staan, doch of deze prijs gehandhaafd kan blijven, hangt natuurlijk af van de medewerking van het publiek, dat door zich te abonneren, een groote oplage zal mogelijk maken en van den handel, die ons met advertenties zal willen steunen, hetwelk voor hen voordelig zal zijn, als de oplage grooter is.

Daarom nodigen wij het publiek uit, met het oog op het doel dat wij voor ogen hebben, n.l. het verspreiden van landbouwnieuws en studiën van den staf van het Landbouwdépartement, om zich op dit tijdschrift te abonneren.

Alle opgaven te richten aan het Département van den Landbouw, Cultuurtuin, Paramaribo.

Bijdragen over Rubber.

Ned. Indisch Rubbertijdschrift t. 15 Aug. 1921. De rubberpositie. — Rubberplanters Vereeniging. — De rubbercultuur in Burma. — Overzicht der Hevea-ziekten in 1920. — De ziekten en plagen van den oliepalm. — Inkrimping van het verbruik van ruwe rubber. — De rubbermarkt te Antwerpen in 1920. — Rubber en oliepalmen (een interview met Dr. Hunger).

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. Aug. 1921. Over het gebruik van bronwater, afkomstig van vulkanische bronnen bij de rubberbereiding, door ir. W. Spoon. — Over het uitdunnen volgens bastonderzoek op de gouvernementen rubber onderneming „Vada”, door W. Boblioff en C. A. Gehlsen. — Brown bast, door T. Petch. — De wijziging van ons tapsysteem en wat daarmede samenhangt.

Mededeelingen Alg. Proefstation der A.V.R.O.S. Rubberserie No. 33. Het optreden van witte vlekken op crépe, door ir. H. N. Blommendaal.

De Ingenieur.

Ir. J. 't Hooft geeft in het Nr. van 1 Oct. een gedetailleerde beschrijving (met eenige teekeningen toegelicht) van de veelbesproken Nederlandsche kruisers „Java” en „Sumatra.”

Sluyters' Monthly.

Inhoud van de Sept.-afl. A changed American policy in the Philippines, by W. Robb (with ill.) — Cawnpore-American cotton, by Dr. H. Mercer. — The wayang kelitik and wayang golek (with ill.) — First impressions of a new world, by R. ter Laan. I. Pulu Weh (with ill.) — Kenda (een Kajakaja type), by P. Vertenten (with ill.) — The cultivation of cinchona in Java, by Dr. A. Rant (with ill.) — Picturesque corners of tropical towns (with ill.) — By motor car through Java and Sumatra, by A. George (with ill.)

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

6e Jaarg. No. 7 (19 Aug. 1921). Een waarschuwend woord aan kinaplanters. — Iets over den landbouw van China, Japan en Korea. — Zestig jaren landbouwprouven te Rothamsted. Vruchtwisselingsprouven. — Rubber en wetenschappelijk onderzoek. — De rubberpositie, door G. L. J. D. Kok. — Bemestingsmiddelen. De nieuwe meststof Ureum. — Arbeidsverhoudingen (Preanger Steunfonds. — Arbeidsraden). — Kwade droes en bestrijding van besmettelijke ziekten onder het vee. — Palmen en olie. — De groenten-voorziening, door J. J. Oehse. — Enz.

Het Nederlandsche Zeezeven.

De hr. A. K. A. Gijsberti Hordenpijl geeft in het Nr. van 1 Oct. een bijdrage: De schepen van de derde bezending van de retourvloot aan de Kaap de Goede Hoop in Mei 1737.” Ze is ontleend aan het dagboek van het Kasteel de Goede Hoop (Koloniaal archief te 's-Gravenhage) en behelst het sobere verhaal eener schipbreuk van 8 retourschepen en de brigantijn Victoria (een soort aan de Kaap thuis behoorend adviesjacht), waarbij 208 menschen van de ongeveer 800

man sterke bemanning het leven lieten, terwijl een Indiër ter waarde van f 1.921.532 er bij verloren ging.

Het Indische Leven.

In het Nr. van 13 Aug. wordt een aanvang gemaakt met de publicatie van een serie belangwekkende artikelen van de hand van een bekenden woudlooper (die zich Mamberama noemt), verlicht door tal van interessante foto's op ethnografisch gebied. De schrijver maakt deel uit van de expeditie naar Noord Nieuw-Guinea, welke de opdracht heeft de Wilhelmina- of Sneeuwtop te bereiken en thans vertoert in de zgn. Swart-vallei, genoemd naar den Voorzitter van het Indisch Comité voor Wetenschappelijk Onderzoek dat de expeditie uitzond.

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers No. 32—33. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Het Kinderhuis te Saron, stichting der zending der Evangelische Broedergemeente in Suriname 1920 (Paramaribo, van Ommeren).

In memoriam: Mr. P. Brooshoofd, door M. K. (De Taak 27 Aug. 1921).

Toepassing der fotografie bij terreinverkenningen en kaartteeringen, door A. van Lith. (Extra-Bijlage No. 42 van het Indisch Militair Tijdschrift).

Overzicht der productenmarkt op Java en Madoera gedurende het eerste halfjaar van 1921 (slot). (Korte Berichten voor Landbouw, enz., 18 Aug. 1921).

Handelsbetrekkingen tusschen Noorwegen en Nederland-Indië, door W. de Cock Buning (Handelsberichten, 29 Sept. 1921).

The cultivation of the African oil palm, with special reference to the East Indies (vervolg). (The British North Borneo Herald, 16 Aug. 1921).

De Oost en de West. Een overzicht van de landen en volken der Nederlandsche koloniën, door J. F. Niermeijer. In Herziene druk, geïllustreerd. (Groningen-Den Haag, J. Wolters).

Agnes Louise Symmers heeft de Brieven van Raden Adji Kartini „de eerste feministe van het Oosten”, vertaald. Met een voorrede van Louis Couperus is het boek bij Duckworth and Co. verschenen. (N. R. Ct.)

Opheldering. De positie der Centrale Kas, door J. U. M. (Blaadje van de Centrale Kas, 15 Aug. 1921).

De Surinaamsche Bank. 1920. Verslag door den Hoofd-Directeur uitgebracht in de Alg. Verg. van stemgerechtigde aandeelhouders op 3 Oct. 1921. (Amsterdam, C. A. Spij.)

Observations made at the Royal Magnetical and Meteorological Observatory at Batavia. Published by order of the Government of Netherlands East-India by Dr. C. Braak. Vol. 39 (1916). Containing meteorological and magnetical observations made in 1916. (Batavia, Government Printing Office.)

Suriname.

Onder het hoofd „Een Katholieke Djoeka Kolonie” ontleent „Suriname” van 2 September aan „De Katholieke Waarschuwer” — een te Paramaribo verschijnend blad — het volgende:

„Onbekend is nog wellicht aan onze Katholieken het werk, dat de Zeer Eerw. Pater Wortelboer voor een zestal jaren in de Cottica begonnen is, welk werk met de jaren hechteren grondslag heeft gekregen en een toekomst schijnt te hebben.

’t Is de stichting van een Katholieke Djoeka kolonie.

Al wie de Djoeka's kent, weet dat de aanvang van zulk een werk en meer nog de voortzetting ervan ontzaglijke moeiten medebrengt, opofferingen vraagt, een taai volhardingsvermogen veronderstelt.

Pater Wortelboer was er de man voor. Met moed greep hij aan. Een terrein in 't maagdelijk bosch werd opgekap, een verblijf voor de kinderen opgericht.

Voor..... want met de jeugd wilde hij aanvangen. Een internaat zelfs moest Tamarin voor de kleinen zijn.

De heer Leonard Tilborg werd de meester. 't Werk gedijde.

Was men aanvankelijk slechts hier en daar ge-

Firma B. SCHOEMAKER
Engelsche Kleermakerij
29 WESTEINDE DEN HAAG 131
Richmond Regenjassen

Wed. G. STREITWOLF
Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413
GUMMI SPONSSEN
SPONSSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

N. LOEB - DEN HAAG

NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING

OP TERMIJNBETALING

173

**Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
SNAREN, enz.**

Inruilen en Repareeren

LANSBERG's Muziekhandel

Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

En in den dood van *Doglees*, dat de goden tegen hem zijn.

Al deze tegenslagen schijnen er toe te hebben medegewerkt, dat *Amakti* thans volkomen tot inkeer is gekomen. Met zijne kapiteins is hij naar de Gouvernements-Secretarie gegaan om vergiffenis voor zijn wangedrag te vragen en te verzoeken dat *Kanapé* tot hoofdkapitein zal worden benoemd om hem bij te staan in de Tapanahony, daar hij tot de erkenning is gekomen, dat hij niet in staat is gezag over zijn volk uit te oefenen.

Aan *Amakti* is vergiffenis geschonken en het verzoek betreffende *Kanapé* toegestaan.

Er zullen nu strengere bepalingen gemaakt worden, waaraan de Granman zich voortaan zal hebben te onderwerpen in het belang van een goede gang van zaken in de Boven-Marowijne.

Nu wij het eenmaal over Boschnegers hebben, nog dit uit „*De West*” van 2 September:

„De Boschnegers (Djoeka's) weten tegenwoordig heel goed de pers te vinden, om hunne belangen aan het publiek voor te leggen.

Zoo kregen wij dezer dagen bezoek van Gabian, die den titel voert van „Secretaris” van kapitein Dandilo aan de Cottica. Wij hebben zijn naam reeds vroeger in ons blad vermeld.

Gabian is ten hoogste verholgen. Hij had eenige blokken hout bewerkt en die onder bewaking van een landgenoot in het Saramaccakanaal bewaard. Op een dag vernam hij, dat zijn hout weggenomen was voor Landswerken. Gabian had daartegen niet het minste bezwaar. Immers hij vertrouwde, dat het Land niet zou nalaten hem te betalen. Die betaling bleef echter uit en sedert geruimen tijd is Gabian doende om zijn geld los te krijgen. Men stuurt hem echter van het kastje naar den muur en..... de betaling blijft uit. Gabian's geduld is nu uitgeput en hij verklaarde ons, dat, wat ook de gevolgen mochten zijn, hij op Boschnegersmanier zich zou wreken. Hij weet welke brug in den Saramaccapolder van zijn hout is gemaakt en heeft het voornemen om met zijn bijl die brug in stukken te hakken. Naar zijn opvatting is dit het eenige wat hem overblijft, nu men weigert zijn hout te betalen.

Wij hebben Gabian den raad gegeven om zijn wraakoefening nog wat uit te stellen, in het vertrouwen dat de bakra's (blanken) alsnog zijn klacht zullen onderzoeken en doen wat recht en billijk is.”

Na vier zittingen aan de behandeling te hebben gewijd is de *Onderwijsverordening* den 24sten Aug. door de Koloniale Staten met algemeene stemmen aangenomen.

Tweede Kamer. Op het wetsontwerp tot nadere aanvulling en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor 1921 is eene nota van wijzigingen ingediend, waarbij wordt voorgesteld eene verhooging met rond f 5000, welke verband houdt met het waarborgen van een inkomen van f 15.000 (inclusief eventuele duurte- en andere bijlagen) ingaande met den dag van vertrek uit Nederland, van den naar de kolonie uitgezonden ambtenaar ter beschikking mr. dr. P. H. W. G. van der Helm, die bestemd is om bij het aftreden van den tegenwoordigen titularis het ambt van gouvernements-secretaris te aanvaarden.

Voorts wordt voor uitkeering aan de kolonie Suriname uit de opbrengst der Nederlandsche oorslogswinstbelasting een post voor memorie geraamd, omdat vaststaande gegevens omtrent het beloop daarvan niet aanwezig zijn.

In verband met minder gunstige vooruitzichten op winstuitkeering door de Surinamsche Bank in het begrotingsjaar wordt ook dit middel thans voor memorie uitgetrokken.

tegen een kind aan den priester af te staan, thans beslist niet de goede of kwade wil der menschen hoeveel kinderen het internaat bevatten zal, maar het vermogen waarover de pater beschikken kan.

Volwassenen, die gedoopt werden en huwden, sloegen geleidelijk dan ook hun woonplaatsen naast het internaat op.

De kerk, welke eertijds te Berenlust stond, werd naar Tamarin overgebracht.

Een Chinese winkel zelfs vindt men er. 't Is thans reeds een compleet dorp, een Katholiek Djoekadorp.

Eere aan den pater en aan zijn dapperen medewerker, den heer Leon Tilborg.

En verder.

Toen gingen wij het dorp bezichtigen. Alles wat tot beschaving der boschbewoners kan bijdragen zagen we daar. Vooreerst een ordelijke straat, de huisjes in den eigenaardigen stijl der Djoeka's, op eenigen afstand van elkaar..... achter de huisjes de gronden, flink beplant met cassave, bananen en andere aardvruchten, de bedden beplant met jonge vruchtenboomen en cocospalmen.

En te midden van de rij huisjes staat de kerk, nog arm en onvolmaakt, maar waarin reeds dagelijks flink gebeden en onder harmonium-begeleiding al flink gezongen wordt in het Neger-Engelsch en door de kinderen zelfs in het Hollandsch.

Naast de kerk een stevig gebouw, ingericht beneden tot school, boven tot verblijf voor de kinderen en voor den pastoor, die zooveel dagen der maand daar verblijft als het hem mogelijk is..... het internaat.

Aan de andere zijde, op eenigen afstand van de kerk, staat een Chinese winkel, die op geen enkele plaats van Suriname ontbreken mag.

Volwassenen en kinderen, ordelijk gekleed in Surinaamsche kleederdracht, deden ons een oogenblik vergeten dat wij bij Djoeka's waren, zooals we die kennen uit de Saramaccastraat.”

Tot zoover het blad.

Wel zijn de tijden veranderd. Vele jaren geleden brachten wij een bezoek aan het Boschnegerdorp Tamarin. In de „gadohoso” (het godshuis) vonden wij, tusschen de gebruikelijke afgodsbeelden en den pot met „pimbadoti” (witte klei-aarde), verheven tot gado..... een porseleinen hond, door wijlen onzen vriend Loth aan den kapitein van het dorp geschonken.

„Suriname” van 6 September schrijft:

„Nog steeds hebben wij de eer van Granman *Amakti's* tegenwoordigheid in Paramaribo.

Of *Amakti* het een genoegen vindt zoo lang hier te moeten blijven, betwijfelen wij.

Het leed schijnt hem niet gespaard te blijven. Nadat de deputatie, die hem naar de Tapanahony gezonden om *Aliamba* te halen, onverrichterzake teruggekeerd was, omdat *Aliamba* gevluht was, kreeg de Granman bij het vernemen van dat bericht het op zijn zenuwen uit angst voor wat de gevolgen daarvan voor hem zouden zijn bij het Bestuur.

Nauwelijks van zijn toeval hersteld, ontving hij de doodstijding van een zijner hoofdkapiteins, *Doglees*. Kapitein *Doglees* was met *Amakti* te Paramaribo meegekomen, doch ontving een radiogram van Moengoe, dat zijne vrouw in de Cottica ziek was geworden, waarop hij er heen ijde. De vrouw herstelde, doch *Doglees* zelf kreeg longontsteking en overleed een 14-tal dagen geleden in het hospitaal te Moengoe. (De Boschnegers in de Cottica en Comwijnje waardeeren zeer de geneeskundige hulp die zij te Moengoe krijgen en zijn vol lof over de humane behandeling die zij er van *Dr. Bonne* ondervinden).

Amakti ziet in de vlucht van *Aliamba* het bewijs, dat hij niet meer als Granman gerespecteerd wordt door zijn volk.

LENSVELT NICOLA

Den Haag

Holland

Beschuit en Roggebrood voor export.

N.V. Autogarage „CITO”

SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804

'S-GRAVENHAGE

Luxe Verhuur-Auto's

**— HAARLEMSCHE —
BANKVEREENIGING**

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

SPECIAAL ADRES
VOOR DAMES
EN KINDER
KONFEKTIE

GERZON

Naamlooze Vennootschap
L. P. Smulders'
Meubelfabriek

Tolbrugstraat 11

BREDA

Behangerijen

Stoffeederijen

TAPIJTEN EN
GORDIJNEN

Adverteeren doet verkoopen.

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

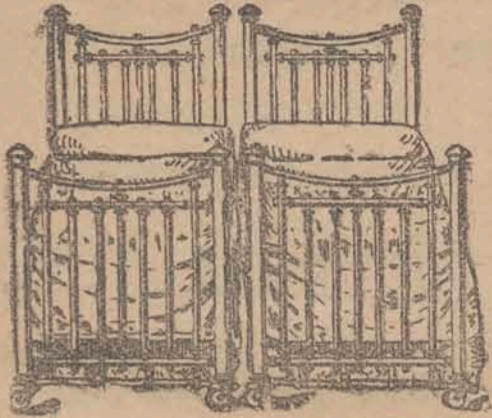
naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8½-12½ en van 2-7 uur

AMSTERDAM ROTTERDAM
SOEHAAGE EUTRECHTE
N.V. KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE
EDELMETAAL BEDRIJVEN
KEMPEN-BEGGER-VOS
BATAVIA SEMARANG
SOERABAJA MEDANE

Zorg, dat Uw zaak in alle opzichten een goeden indruk maakt.

Zij maakt geen goeden indruk met slecht of 2de klas drukwerk.

Eerste klas drukwerk tegen concurrerende prijs levert U

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM · UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOENPOTTEN, ZULLEN MET POTTEN, KLOESTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland“ te Gouda.

MAIL- en RUTKOPPERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEFOON No. 2512

□ DROGERIEN □ CHEMICALIËN □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □

Curaçao.

Wenschelijkheidsbegroeting.
(Vervolg.)

Onder de bedragen, die worden gevraagd, trekken vooral de aandacht f 8000 voor den ophaaldienst van huisvuil, daar de Gouverneur, hoewel dit bedrag door den K. R. geschrapt werd en deze schrapping in Holland gehandhaafd bleef, toch meende dien dienst niet te mogen staken, waarmee de wn. gouverneur zich vereenigt.

f 31.000 voor openbare werken;
f 2500 voor bijdrage in de kosten van het Brionfeest;
f 50.000 voor verdere deelneming in het aandeelenkapitaal der Cultuurmaatschappij der Nederlandsche Antillen (eerste termijn).

„De wn. Gouverneur licht deze aanvraag als volgt toe: De Cultuurmaatschappij der Nederlandsche Antillen heeft, zooals is reeds is medegedeeld bij de memorie van antwoord op de ontwerp-begrooting voor het dienstjaar 1922, aan den Minister van Koloniën financiëelen steun verzocht. Teneinde stopzetting van het bedrijf te voorkomen, werd onmiddellijk, ingevolge K. B. dd. 22 Maart 1921, No. 15, een bedrag van f 15.000 onder hypotheccair verband verstrekt.

De Minister heeft dit voorstel in gunstige overweging genomen om de volgende redenen:

Het beheer der Cultuurmaatschappij is steeds in goede handen geweest en het bedrijf staat er, uit een landbouwkundig oogpunt beschouwd, gunstig voor. De opzet van het bedrijf, de stichting van een katoenplantage, heeft men moeten verlaten, omdat de ondervinding leerde dat aan den verbouw van katoen op St. Eustatius, door de klimaatomstandigheden, te groote risico is verbonden. Als tusschenvrucht zal katoen nog wel, doch op kleiner schaal dan oorspronkelijk bedoeld was, verbouwd worden. Het bedrijf is toen omgezet in een sisalbedrijf en de ondervinding heeft reeds geleerd, dat de sisal op het eiland zeer goed groeit en een product levert, dat uitstekend met dat van andere streken kan concurreren. Deze omzetting heeft aan de maatschappij natuurlijk geld gekost. Het bedrijf staat er thans gunstig voor.

Het moeilijkste werk, als het gereedmaken van den bodem, het aanleggen van wegen, stichten van arbeiderswoningen en van de fabriek, is thans achter den rug en voor het vervolg behoeft slechts aandacht geschonken te worden aan het onderhoud en de gewenschte uitbreiding van het bedrijf. Uit de door die maatschappij overgelegde begrooting, die zeer voorzichtig is geraamd en die naar 's Ministers meening den toestand juist weergeeft, blijkt dat voor voortzetting van het bedrijf een bedrag van f 105.000 noodig is. Daarbij is nog een bedrag noodig voor noodzakelijke verdere bouw van arbeiderswoningen, zoodat gemeend wordt, dat met een totaal bedrag van f 150.000 de maatschappij renderend gemaakt kan worden.

Het bedrijf der maatschappij is voor de welvaart van het eiland St. Eustatius van overwegend belang. In de oorlogsjaren is dit reeds duidelijk aan het licht gekomen en in volgende jaren, wanneer het bedrijf nog uitgebreid kan worden, zal dat nog in sterker mate het geval zijn. Aan vele arbeiders, thans ongeveer 250, wordt geregeld werk verschaft en bij uitbreiding van het bedrijf zal dat aantal nog aanzienlijk grooter worden.

Deze arbeiders verdienen een goed loon, zij kleden en voeden zich goed en zijn daardoor de kern van een rustige, goedgezinde bevolking. Uit talrijke in den laatsten tijd door den directeur der maatschappij van geëmigreerde arbeiders ontvangen brieven is gebleken, dat velen weer willen terugkeeren, wanneer zij door de maatschappij aan het werk geholpen kunnen worden. Ook dat wijst op het groot belang, dat het eiland bij een groot en goed geleid sisal-bedrijf heeft.

Ten opzichte van de beide door de maatschappij gedane voorstellen n.l.: overname van het geheele

ZOO JUIST ONTVANGEN:

Parakan Salak Thee,
kwaliteit en prijs als vóór den oorlog,
80 cent per pond.
VERKRIJGBAAR BIJ
F. C. DE BRUYN
DANCKERTSTRAAT 42. - TELEF. 3361

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN · HOLLAND

Blikgroenten Visch, Vleeschwaren Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlogs Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

bedrijf of verdere deelneming in het aandeelenkapitaal, wordt door den Minister aan het laatstgenoemde de voorkeur gegeven. Hij meent dat een bedrijf als het hier bedoelde meer kans op slagen biedt wanneer het door particulieren gedreven wordt, dan wanneer het een Gouvernementsbedrijf zoude zijn. De ondervinding heeft geleerd — hierbij wordt gedacht aan het Gouvernementsbedrijf Sloopwijk in Suriname — dat aan de exploitatie van een Gouvernementsbedrijf groote bezwaren verbonden zijn.

In verband met het bovenstaande meende hij het voorstel tot het nemen van 150 nieuwe aandeeleuten te verdeelen over drie jaren en met afstemming der reeds uitgegeven aandeeleuten, in gunstige overweging te moeten nemen. Op grond van het voorgestelde, waarmede ondergeteekende zich vereenigen kan, wordt hierbij de eerste termijn voor de verdere deelneming in het aandeelenkapitaal der Cultuurmaatschappij der Nederlandsche Antillen voorgesteld.

Wij zijn benieuwd, wat de Koloniale Raad hiervan zeggen zal. Een uitgaaf van f 150.000.— voor de bovenwindsche eilanden. Als men in verband daarmee het begin dezer memorie nog eens leest, en wat oud-Gouverneur Helfrich in zijne Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der begrooting voor 1922 schreef over deze maatschappij (zie K. W. van 1 September l.l.), dan zal het laatste woord hierover nog wel niet gezegd zijn. Tenslotte wordt f 15.000.— gevraagd voor eene buitengewone algemeene reiniging van Willemstad. „De reiniging zal, behalve de groote schoonmaak op de werven, opslagplaatsen en winkels, en de raften-uitroeiing in het algemeen, ook omvatten het opruimen van groote hoeveelheden leegte blikken en val die zich op de vele openliggende terreinen in en nabij de stad bevinden en het verwijderen van vuilnis uit sloppen, stegen en woningen in de achterbuurten, dat zich in den loop der tijden daarvoor mocht hebben opgehoopt.“ Prosit!

Kamer van Koophandel. (Vervolg.)

Het verslag van den economischen toestand van het eiland gaat aldus verder:

„De economische toestand van de lagere, vooral de buitenbevolking, liet hier en daar zelfs veel te wenschen over. Nijpend gebrek aan water, waardoor landbouw en veeteelt aan den rand der ondergang stonden, de oogst van mais, rank- en peulvruchten over het geheele eiland mislukte, en de veestapel door sterfte en opruiming meer dan gehalveerd werd, was oorzak van groote malaise, waaronder veelal ook de gezondheidstoestand der bevolking leed.

Ook dit jaar werd door Gouvernements-omstandigheden, het Ondersteuningsfonds Nederlandsche Antillen, de verschillende kerkgenootschappen en liefdadigheidsverenigingen veel nood gelenigd.

De vereeniging Huisvlijt bleek in een bestaande behoefte te voorzien.

In deze omstandigheden bleek het, dat, waar men vroeger algemeen de trek van velen uit de arbeidende klasse naar Cuba als een ongelukkige omstandigheid beschouwde, velen daarvan zijn teruggekomen. De familieleden van in Cuba arbeidende mannen ondervonden gedurende dit jaar zeer veel steun van hun buitenlandsche verwanten, hetgeen voor hen een zegen was in het afgelopen magere jaar, terwijl gebrek aan arbeidskrachten door de trek naar Cuba ontstaan, voor de achtergeblevenen de gelegenheid schiep om voor hun arbeidsprestaties hooge loonen te eischen, wat hier en daar tot gevolg had, dat groot-landbouwers en andere werkgevers zich in hun arbeidsvermogen kortwikt zagen en vaak daardoor verliezen leden.

Een gewone daglooner, die met f 0.20 per uur vroeger zeer tevreden was werd in het verslagjaar betaald met f 0.50 per uur. Een timmerman verdiende f 3.— en een scheepstimmerman f 4.— tegen f 1.50 en hoogstens f 3.— per dag in vroegere jaren.

„Gelukkig is het, dat in tegenstelling met het jaar

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafraîchissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,

's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.

Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.

Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, te Couqueuse, Directrice en Lezeres in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.

Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

1919 de prijzen der levensbehoeften, vooral tegen het einde van het jaar aan het dalen gingen, zodat in dit opzicht het lof van het „volk“ aanmerklijk verlicht werd.

Over Landbouw en Veeveelt wordt gezegd:

„Alweer: gebrek aan regen met gevolg vrijwel totale oogstmislukking over het geheele eiland. Was de toestand van landbouw en veeveelt in 1919 treurig, in verslagjaar was deze bepaald hopeloos. Enige goede plaatselijke regenbuien in September en November kwamen feitelijk de situatie nog verslechteren, doordat ze hier en daar weer animo gaven om te planten of herplanten, met gevolg dat, toen verdere regen uitbleef, ook deze pogingen vruchteloos bleven.

Ook voor de veeveelt was het verslagjaar wederom ongunstig. Op plaatsen, waar men niet in staat was door kunstmatige irrigatie de beesten nog wat voer te bezorgen en waar niet in voldoende mate over geroosterde bladeren van de Spaansche ruffrouw beschikt werd, moest een groot deel van het vee worden opgeruimd en stierven zelfs meerdere dieren van den honger.

Waar men melk op peil wilde houden moest men, behalve de geroosterde bladeren van de Spaansche ruffrouw, ook krachtvoer geven.

De melk was ongekend hoog in prijs: 80 à 90 ct per liter.

De opbrengst van de dividivi was zeer gering, deels ten gevolge van de droogte, deels tengevolge van sterfte onder de boomen.

De opbrengst van de aloë was weder niet hoog. De prijzen in de Vereenigde Staten, het eenige land, waarheen onze aloë wordt uitgevoerd, daalden beduidend.

De prijzen der oranjeschillen stegen van f 0.75 per K.G. tot f 1.20 en f 1.50 op Curaçao.”

Gouverneur Brantjes is niet 23, maar 27 dezer naar Curaçao vertrokken.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Zion.

Wat blijkt het moeilijk iedereen en zijn vader tevreden te stellen! Vooral de staatsman ondervindt dit. Achteraf acht iedereen het natuurlijk dat het Czaristische régime in Rusland tot revolutie leiden moest, omdat het blind en doof was voor de ellende en de ontevredenheid, die het kweekte. Had de Duitsche keizer geluisterd naar hen, die tegen het te ver doorgevoerde militarisme waarschuwden, hij zou, volgens velen, nog te Berlijn tronen. Wie te regeeren heeft, zou wil het de moraal uit deze en dergelijke opmerkingen, meer rekening met de wenschen van — ja van wie? Er worden honderd verschillende adviezen gegeven. Wordt er lijn bewust doorgetrokken, dan is men een eigenzinnig doordrijver. Laat men zich leiden door den drang der omstandigheden, dan heeft men veel kans een zwakkeling te worden, die evenmin de meerderheid bevredigt. Waar is de greep te trekken tusschen tegenaan en meegaan? Voor zoover het meeloopt, zal men toevouwers vinden in de raadgevers, wier denkbeelden zich in dezelfde richting bewegen. Maar zoover het tegenloopt, zullen allen, die kritiek uitsprekend hebben of een afwijkend advies gegeven hebben, roepen: waarom ook zoo eigenzinnig? Had men onzen raad maar gevolgd. Ware die raad gevolgd, dan had 't even goed kunnen tegenloopen en in dit geval zouden zij, die nu toelachen, geroepen hebben: waarom ook zoo eigenzinnig? Had men onzen raad maar gevolgd.

Engeland ondervindt dit thans weer in sterke mate in Palestina, waarover het, met goeden moed, het mandaat aannam heeft.

Er was een groot verlangen van de Joden naar het weerkrigen van een eigen nationaal land en Palestina zou, voor zien onder hen, het hiervoor uitverkorene zijn.

Zoolang deze gedachte als leuze der Zionisten gepropageerd werd, zonder in 't gebied der praktische politiek wortel te schieten, vond zij geen bestrijding geëvenaard aan de door de voorstanders ten beste gegeven inspanning. Misschien schat men de andere belanghebbende groepen de betekenis der Zionistische beweging wel te laag en verwachten zij niet, dat deze binnen afzienbaren tijd eenige kans op verwezenlijking had; inderdaad heeft die kans door het groote wereldgebeuren van 1914-18 een enormen sprong vooruit gemaakt.

De Volkenbond hield rekening met den uitgedrukten

wensch der Zionisten, toen hij aan Groot-Brittannië het mandaat over Palestina toewees, want Engeland had zich als voorstander van 't Zion-ideaal laten kennen. Balfour sprak 't dan ook ten volle uit, de Joden meesten er weer een nationaal land vinden, waarbij de Arabieren en Christenen als vrienden zouden kunnen aanzitten, dat spreekt van zelf. (Spreekt dit van zelf?) De bekende Jood Sir Herbert Samuel werd als Britsch gouverneur aangewezen. Hij kwam met de hoedschap: laat mij den grooten verzoener zijn van alle uwe tegenstrijdige belangen.

Aanvankelijk leek 't of hij hiervoor instemming vond, zooal niet bij allen, dan toch bij de meest verstandigen en meest invloedrijken. Lang duurde 't echter niet, of de Arabieren begonnen in herinnering te brengen welke rechten zij meenen te hebben op het gebied, waar hunne stam veel talrijker verlegenswaardig is dan de Israëlieten; ook voor hen heeft Palestina heilige plekken. De Christenen deden ook uitkomen hoe weinig zij genegen zijn iets van de sedert lang, in goeds verstandhouding met de Arabieren, genoten voorrechten prijs te geven, terwijl zij zich wrevelig toonen over het doen van concessies in dit heilige land aan de stamgenooten van hen, die Christus gekruisigd hebben.

Balfour ondervindt weer de moeilijkheid van het toegeven, zonder met le père de tout le monde rekening te houden. De conferentie te San Remo kon nog leven in het geloof aan het succes van Sir Herbert. Sedert is dit geloof echter bedenkelijk wankel komen te staan.

Woont men een congres bij aan een bepaalde zaak gewijd, waar een bepaalde richting den hoventoon voert, dan komt men allicht onder den indruk daar het geluid van een machtigen stroom gehoord, de overweldigende kracht van een machtigen stroom gezien te hebben. Heeft men zich daarna uit de omgeving los gemaakt en overweegt men het vernomen woord nader in de mengeling der heulaltonen, ziet het heeld onder den schok der heulaltonen, dan blijkt het vaak moeilijk terug te vinden wat men daar in die congresomgeving als zoo prachtig, krachtig, machtig bewonderd had.

Zoo kan 't, dunkt ons, te moede zijn wien het Twaalfde Zionistencongres te Karlsbad heeft bijgewoond en daar heeft hooren beraadslagen over de toekomst van Erets Israël). Men had er zich niet meer te stellen voor de vraag: zal het Joodsche volk een publiekrechtelijk erkende woonplaats vinden? Nech ook voor deze: Zal dit Palestina zijn?

De verschillen hierover in vorige congressen, nog in dat van 1913 te Weenen geopperd, hebben afgedaan. Palestina is weer tot het Joodsche land verklaard, de Zionisten hadden nu te beraadslagen, hoe zij hunne bemiddeling op de beste wijze zullen geven voor den opbouw van hun Palestina.

Hoe uiteenlopend de meeningen en beoordeelingen der partijen en woordvoerders ook waren, aan Palestina als het herkregen Land der Joden werd niet meer getwijfeld. Ook niet door de Amerikaanse oppositie tegen de leiding der algemeene Executive; deze gold alleen de organisatie van de bestuurs- en werkwijze.

Op de lange lijst der besluiten, waartoe het congres kwam, namen de punten, die de werkzaamheid van het Keren Hajesed, d.i. Palestina ophouwfonds, betreffen, dan ook de voornaamste plaats in. De directe leiding van de opbouw moet naar Palestina gebracht worden. Het hoofdbureau van 't Joodsch Nationaal Fonds wordt ook van Den Haag naar Palestina verlegd.

Als eerste voorwaarde van een Joodsch nationaal thuis verlangt het congres vrije en onbeperkte immigratie van Joden in Palestina.

Bij den economischen en intellectueelen opbouw denkt de Zionistische organisatie zich een belangrijke rol toe.

Wie de gedachtenwisselingen gevolgd heeft, welke leidden tot deze en aanverwante conclusiën, zal wel hotsingen van de stroomdeelen onderling hebben waargenomen, maar wellicht geen invloeden hebben gevoeld waartegen die stroom heeft op te tornen. Bij nader overwegen zullen zich hiervoor echter wel aanwijzingen hebben aangemeld en bij het congres zelve zijn deze toch ook, zij 't in eenzijdige beschouwing, opzettelijk aan de orde geweest.

Zoo wees een der resoluties op het nog niet bevestigd zijn van het volkenbondmandaat, euvcl, hetwelk het deelt met alle andere mandaten. Een andere had betrekking op het geschil met Frankrijk over de noordgrens van het Land der Joden. Dan had 't congres reeds te protesteeren. De bekende Mei-gebeurtenissen, die Sir Herbert's vermeende populariteit een zoo duchtige knauw gaven en de maatregelen tot beperking van de Joodsche immigratie, gaven o.m. hiertoe aanleiding.

Opgeschrokken door het wantrouwen van de Arabieren, verklaarde het congres met hen als goede vrienden te willen leven, met een gelijkgerechtigde politiek voor alle deelen der bevolking. Alle deelen, dat is ook voor de Christenen en de Balfour-verklaring werd dan te pas gebracht. Boven vroegen wij, tusschen haakjes: Spreekt dit wel van zelf?

Wie, na Karlsbad overwoogen te hebben, bedenkt dat vrijwel tezeldertijd waarop 't Zionistencongres van lord Chur-

*) Wij hebben het congres persoonlijk niet bijgewoond.

KON. ERK. PITMANSCHOOI

Staatsblad 27.

DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 28, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Telen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.

Directeur-Gen. T. v. d. VEEN.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes. 2de Schuytstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium. Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Dans-Instituut

WEIJNE

vroeger Den Haag

THANS

ROTTERDAM

21 Jonker Fransstraat 21 47

Aanvang van de privaattlessen 12 September a.s., direct na zijn terugkeer uit Engeland, Frankrijk en Duitschland.

Aanvang van den nieuwen cursus 17 October a.s.

Prospectus op aanvraag.

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.

Doch het publiek moet weten, dat gij die levert.

Dat bereikt gij alleen door goede en voordurende reclame.

Gebruik dit blad voor Uw

Reclamecampagne

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

WISBRUN & LIFFMANN

Voestastraat 25-27 - Tel. 2103 - Den Haag

GARMS BERRAARTKELEN, ZWEDEN STOFFEN, PLUVELEN, KANTSTOFFEN. ALLE SOORTEN GARMSBERRAARD. EMB.

SALARTIKELLEN.

The English Sport Stores

Frederik Hendrikslaan 222

The Hague

Sport articles and clothing of every description

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
 Alle goederen worden onder garantie geleverd.
 Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

De Haagsche Broodfabriek.

„Cheario“

Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
 met speciale afdeling
BANKETBAKKERIJ.

Eigen winkels in alle deelen der stad.
 Zij staat sedert 1909 voortdurend onder controle van het Stationvoor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Wij bieden U deze week een zeer bijzondere programma met
2 Hoofdnummers.

Als de nood het hoogst is ...
 Dramatische Comedie in 5 acten.
 Voor het eerst maakt U in dit schitterende Filmwerk kennis met de beeldschone begaafde
ETHEL CLAYTON.

Hoe in 't Haagje gedanst wordt?
 Talrijke Kinderen en oudere leden van goetede Haagsche families kunnen het U vertellen.
 Wij bieden U deze week eenige opnamen van dansen, uitgevoerd door leerlingen van den Heer
B. W. MEULMAN.
 Deze dansen worden gegeven met toepasselijk muziek.

PETROLEUM.
 Interessante Wetenschappelijke Opname.
WEEKREVUE.
 Actueel.
DE ONDERWIJZERES.
 Caricatuurteekening met MUTT en JEFF.
Voor de eer van het kind.
 Boeiend Drama in 4 acten.
 Zondag Matinee v. 2 1/2 - 5 uur. Dinsdag niet rooken.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
 Filiaal: ARNHEM Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

chill een hartelijk telegram ontving, zich te Londen een Arabische delegatie ophield, welke aan denzelfden minister als eischen van 't Arabische volk vertolkte: een parlement gekozen uit die bewoners van Palestina, welke er reeds vóór den oorlog woonden en het recht voor dit parlement om de immigratie te controleren, hetgeen neerkomt op een in groote meerderheid Arabische volksvertegenwoordiging, ongunstig gestemd tegen de Joodsche immigratie, wie dit bedenkt, zal inzien dat over de goede verstandhouding tusschen Jood en Mahomedaan van Arabische zijde geenszins eenstemmig met de Karlsbad-conclusie gedacht wordt.

Hoe slecht de kansen staan op een verzoening tusschen de wederzijdsche belangen, gaf een correspondentie van 4 September uit Jerusalem in de N. R. Ct. aan, waaruit wij het volgende knippen.

El Carmel van 10 Aug. schrijft o.a.:

„Volgens de Hebreuwsche kranten bestaat er een mogelijkheid, dat de Arabische delegatie en de Zionistische administratie te Londen elkaar zullen ontmoeten, om tot eenige overeenstemming te komen. Deze geruchten worden door de Joodsche bladen verspreid met het doel het vertrouwen der Arabieren in hun delegatie te verzwakken. Mochten deze berichten waar blijken, zoo zal het besluit der leden van de delegatie niet door de bevolking van Palestina ondersteund worden, die de delegatie geen dergelijke macht gegeven heeft. Dit besluit zal dan slechts door 6 van de 700.000 bewoners van Palestina genomen zijn en is niet in overeenstemming met de wenschen van miljoenen Arabieren en Christenen, die rechten op Palestina hebben.”

Sir Herbert vindt zich ook gedwarsboemd in zijne pogingen, om met aanzienlijke door hem hiertoe uitgenoodigde Arabieren en Christenen in overleg te treden over aangelegenheden van openbaar belang. De uitgenoodigden weigeren als vertegenwoordigers van hunne stamgenooten te beschouwen, daar zij niet door deze gekozen zijn en zij maken ook bezwaar met den gouverneur zelf, als vertegenwoordigende de Israëlitische inzichten, te beraadslagen, waartoe hij evenmin een mandaat heeft als zij van hunne stamgenooten.

De moeilijkheden worden nog vergroot, doordien, naar verzekerd wordt, Fransch geld tegen de Britsche politiek werkt, en doordien de Joden in Palestina zelf geenszins eenstemmig het beleid van het bestuur der Zionistische organisatie bewonderen.

Wat blijft 't moeilijk iedereen en zijn vader tevreden te stellen!

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging: WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

VOORLOOPIGE AANKONDIGING.

Indische filmdemonstratie te Bussum op 12 November e.k. Toelichting door een bevoegd spreker. Programma wordt nader bekend gemaakt in de plaatselijke bladen.

De heer J. Koning te Wijk aan Zee, villa Maria, stelt zich voor gedurende het winterseizoen lezingen met lichtbeelden over Indië te houden. Onderwerpen:

Moderne rechtens in den Archipel.
 De Kloetuitbarsting van 1919 en haar gevolgen. Ned-Indië in de literatuur.
 De geschiedenis en de taak der Indische dagbladpers.
 Tochten door de Indische cultuurcentra.
 Nadere inlichtingen verstrekt het Secretariaat van het Hoofdbureau dezer Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag.

FAMILIE-BIOSCOOP
 Prinsstraat 40 Telefoon H. 7477
 Iederen avond 8 uur, Maandag, Dinsdag en Donderdagmiddag 2.30 uur.

Slachtoffers.
 De duizenden, die wij met woordje „Uitverkocht” moesten teleurstellen, zullen wij de gelegenheid geven „SLACHTOFFERS” te zien, door, maar ook beslist niet langer dan één week, te **PROLONGEEREN.**

Van de Ned. Afd. der N.-I. Mij. v. Nijverh. en Landb.:

OPENBARE VERGADERING op Woensdag 19 October 1921, 's avonds 8 uur, te 's-Gravenhage, in Pulchri Studio, Lange Voorhout 15.

Onderwerp:
 Celebes uit een oogpunt van Landbouw en Nijverheid.

Inleider: de heer L. van Vuuren, hoofd van het Encyclopaedisch Bureau te Weltevreden.

De Secretaris:
 H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

Toegang vrij, ook voor niet-leden.

Mutaties van 28 Sept. tot 5 Oct. 1921.

Nieuwe Leden.

Mr. N. J. L. Brantjes, Gouverneur Curaçao, Willemstad, f 10.
 Ch. D. W. Boissevain, Genève, Chemin Rien 23, f 10.
 S. Bouman, Controleur B. B., Den Haag, Hollanderstraat 93, f 5.
 W. Filet, Ond-Kap. N.-I. L., Den Haag, Galvanistr. 74, f 5.
 Mevr. C. W. Maier-Grondhout, Den Haag, Galvanistraat 30, f 5.
 MeJ. J. Jedema, Rotterdam, Prins Hendrikade 128, f 5.
 MeJ. P. Staalman, Den Haag, Franc. Valentijnstr. 1a, f 5.
 MeJ. G. ten Hones, Den Haag, Verhulststraat 94, f 5.
 R. Milders, Rotterdam, Eendrachtsweg 61, f 5.
 G. Mujs, Nijmegen, Instituut Asp. O. Off. Kol. Reserve, f 5.
 R. Akkerman, Godsdienstleeraar, Den Haag, 2e Blankenburgstraat 122, f 5.
 A. A. Vermeulen, Hulprediker Oosterend, gemeente Herward (Fr.), p/a. familie Zandstra, f 5.

Afschrijven.

B. A. Sanders, Hilversum, Godelindeweg.
 Mr. W. Tabing Suermond, Rotterdam, Schiedamsche Singel 112.

Adresveranderingen.

C. J. Seegeler, Student, van: Breda, Tuinstraat 17, naar: Leiden, Rijndijk 114, f 2.50.
 H. Kemper, Deventer, van: Pikeursbaan 54 naar: Eendrachtstraat 20.
 P. M. J. Koning, Deventer, van: Brink 66 naar: Alex Heugensstraat 11.
 F. K. Scherius, Oud-Hoofdingenieur, van: Herrenalb naar: Den Haag, Stadhoudersplein 172, f 5.
 J. E. Jasper, Ass.-Res., van: Pasoeroean naar: Den Haag-Groot Hertoginnelaan 226a, f 5.
 A. C. Deenik, Adj.-Insp. Inf. Ond., van: Den Haag, Piet Heinstraat 64a, naar: Scheveningen, Havenkade 8.
 A. L. J. Oomes, van: Breda, Visscherstraat 35, naar: Weltevreden, Departement B. O. W., f 5.
 J. H. Dibbets, Weltevreden, van: Departement B. B., Afd. CI, naar: Palmenlaan 28.
 Mr. A. S. Ruch, van: Rotterdam, Prinses Julianastraat 62, naar: Den Haag, 't Hoenstraat 13, f 5.
 L. van Vuuren, Chef Encyclopaedisch Bureau, van: Den Haag, Prins Mauritsplein 15, naar: Amsterdam, Nicolaas Maasstraat 106, f 5.
 J. van der Vliet, Den Haag, van: Franklinstraat 96 naar: Obrechtstraat 415.
 J. Haremaker, Gegr. Ambt. S.S., van: Den Haag, Regentesselaan 49, naar: Weltevreden, Molenvliet O. No. 1, p/a. Hoofdbureau S.S., f 5.
 A. H. Hofkamp, Majoor N.-I. L., Den Haag, van: Valkenboschkade 516 naar: Lijsterbesplein 4.
 J. H. Doeve, Ass.-Res., Den Haag, van Laan van Meerdervoort 474 naar Obrechtstraat 501.
 V. A. Doeve, Ass.-Res., Den Haag, van: Laan van Meerdervoort 474 naar: Obrechtstraat 501.
 T. van Peski, Den Haag, van: Bleiswijkstraat 149 naar: van Aerssenstraat 54.
 P. B. van Staden ten Brink, Kap. N.-I. L., van: Den Haag, Obrechtstr. 299 naar: Amsterdam, Prinsengracht 945 II, f 5.
 F. H. Greve, Ass.-Res., van: Den Haag, Sweelinckplein 41, naar: Weltevreden, Dep. B. E., f 5.

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE
 Lange Voorhout 44 - Telef. 8580

Adverteeren doet verkopen

Firma Wed. H. VAN GEMERT & Z^N

Havana-Sigarenfabrieken BEST (N.-Br.), Holland

Eenig adres voor levering van Sigaren rechtstreeks aan particulieren

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen.

Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar **elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld** en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt,

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

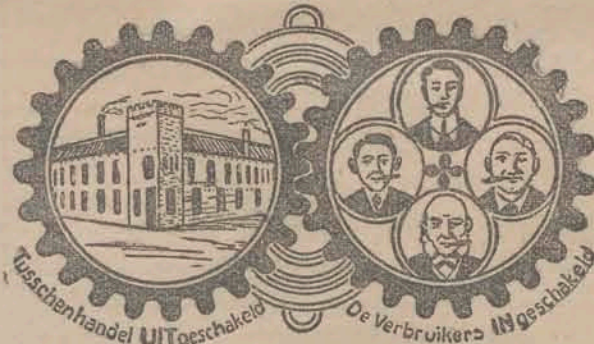
VRAAGT ONZE GEILLUSTR. PRIJSCOURANT No. 6 WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

bedragende voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook

IMPORTEURS worden uitgeschakeld indien men zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benooidigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan

overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkreis zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dinereen; logeeren f1.50, noenmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

	Prijs p. exempl.	Frankeer-kosten.
a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk)	f 0.50	f 0.04
2. Onze Oost, II, iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.	- 0.05	- 0.02
b. Onze West Tweede druk bestaande uit:		
1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;	0.50	0.06
2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN,	0.50	0.06
c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.		
I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)	0.75	0.06
II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk)	0.25	0.04
III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk)	0.50	0.02
IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk)	0.75	0.04
V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.	0.20	0.04
VI. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.	0.25	0.06
VII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië	0.20	0.04
VIII. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verbeterde druk)	0.20	0.04
IX. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.	0.25	0.06
X. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.	0.40	0.04
XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.	0.25	0.04
z. Emscipatie-Tecapraak door Th. A. C. COMVALIUS.	0.25	0.04
c. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLOND, door Th. A. C. COMVALIUS te Paramaribo	1.50	—

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bevenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sole, residentie Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn

= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ

MEUBELMAKERIJ

VLEUGELS, PIANO'S
KUNST SPELPIANO'S
ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

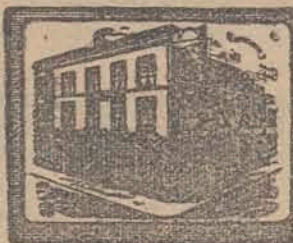
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.**

FRANS VAN WUK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

**Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.**

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. H. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inrullen, Repareeren, Stemmen
Transport**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

Wereldmerk IBACH. GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAI & ZONN

HOF-KLEEDERMAKERS
Dr. Kuiperstraat 2 Tel. H. 3146
's-GRAVENHAGE
Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.
Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directie te Amsterdam en te Batavia.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij **"OCEAAN"**
Directie: Prins Hendrikkade, 145, AMSTERDAM
**Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa**
Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

**Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.**
Te bevragen in **"PERSINGGAHAN"**
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 249

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

DE INDISCHE RIJSTAFEL.

Recepten van een Indisch Kokki.
BEWERKT VOOR HOLLAND
DOOR
FRANÇOIS BLOM,
Schrijver van „De Moderne Kookkunst”,
4de DRUK.

Prijs: ingenaald. . . . . f 1.00

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Berichten de ontvangst van

Najaars

{

Stoffen

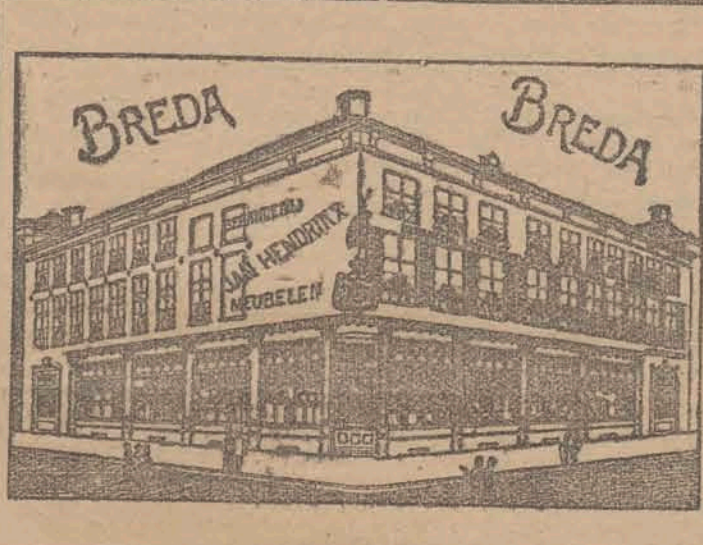
Confectie

Viyella - Flanelen - Kousen

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

178

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Naamlooze Venneotschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: **Koninginnegracht 10.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 351 en H 352

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's ... ..

Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-9 - Telefoon 2892 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het meubli-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.

Brengrt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.